

Vpl. Pyhäjärvi

Maanantai 20. toukokuuta 2013

Pyhäjärveläisyyden vaali - Karjalan puolustaja

N:o 5 58. vuosikerta

Pyhäkylloist ovat kokoontuneet yhteen jo 15 vuoden ajan



Pyhäjärven Pyhäkylän väki pitää säännöllisesti yhteyttä. Tämänkeväisen kokouksen päätteeksi kaikki Pyhäkylässä syntyneet kokoontuivat yhteiseen valokuvaan. Henkilöt ylhäällä vasemmalta Mauri Skaffari, Aino Pöyhönen, Eino Pusa, Veikko Niukkanen, Pentti Risku ja Veikko Pitkänen. Alhaalla vasemmalta Reini Kukko, Toivo Hinkkanen, Irma Karppanen ja Terttu Hämäläinen. SIVU 9.



Vpl. Pyhäjärvi-
juhlat
Hämeenkyrössä
20.-21.7.2013

MAJOITUSTILOJA paikkakunnalta
löytyy jonkin verran:

- * Motelli Kyröskoski
- * Hotelli Urkin Piilopirtti
- * Frantsilan Hyvän Olon keskus
- * Karmel-koti
- * Osaran maaseutuopetusyksikkö
- * Paikkakunnalla on myös muutama maatila, joista voi tiedustella yösijaa.

Lisätietoja löytyy internetistä sivustolta
www.hameenkyro.fi/matkailu/majoitus.

Vinkkejä ja käyntikohteita Pyhäjärven kotiseutumatkajille

Pyhäjärvi-Säätiön edellinen asiamies Reino Äikiä on muutama vuosi sitten laatinut pienen "matkaoppaan" kotiseutumatkailijoita varten. Äikiän koosteessa esitellään tärkeimmät pitäjän nähtävyydet ja annetaan myös muita vihjeitä onnistuneen matkan tekemiseksi. Julkaisemme koosteen uudelleen keski-ukeamalla.

SIVUT 6-7

Paluumuuton jälkeen omat pellot kutsuivat toukotöihin

On toukojen aika, kevät keväältä se koittaa. Kotiin palanneille karjalaisille keväät 1942, -43 ja -44 olivat erikoisia, toivorikkaita. Oli tiinhan hartaasti kaivatuilla omilla mailla.

Vaikeuksia noina vuosina oli monin verroin, elettiin sota-aikaa ja kaikesta oli pulaa. Mutta mikään ei voittanut luottamusta tulevaisuuteen.

Seppo Simosen Paluu Karjalaan -kirjassa kirjoitettiin keuhkalla -42: "Ei yksin palaavan väestön, vaan koko kansan toimeentulon kannalta oli Karjalan peltojen viljelyk-

seen saattaminen ensiarvoisen tärkeää".

Pyhäjärven kunnan apulaismaatalousjohtajana oli noina vuosina Matti Vis-kari. Vastauksena Karjalan Kannaksen Liiton kyselyyn hän ilmoitti Pyhäjärveltä:

"Tärkeimmäksi tehtäväksi paluun jälkeen muodostui tuotantokamppailu eri muotoineen. Viljan viljelyyn kiinnitettiin suurta huomiota. Jälleenrakentaminen alkoi myöskin sikäli kuin rakennustarpeita saatiin. Etu-tilalle kumminkin asetettiin maataloustyöt ja maatalo-uskaluston hankinta".

Pyhäjärven historian mukaan kunnan maataloustoimistolla oli tavaton työ huolehtiessaan, että pellot eri puolilla pitäjästä tulivat viljelykseen ja että valtion apu-toimenpiteet viljelijöille tulivat tasaisesti jaetuiksi.

Noitermaan seudun historiikin Vaellusvuodet-kirjassa on aikalaisten muistikuvien kerrottu mainituista vuosista. Eri puolilla Pyhäjärveä kokemukset ovat olleet pitkälti samankaltaisia. Niinpä lainaukset kirjasta ovat paikallaan.

SIVU 8



Kinnarin ruispellolla Paarinassa 1939, viimeisenä kesänä ennen talvisotaa. Vasemmalta Veikko, Matti, Pirkko ja Elisa Kinnari, edessä Mikko Huuri. Kuva kirjasta Noitermaan seudun historiikki.

20. toukokuuta 2013



Etulinjasta kotirintamalle

Tulevaisuuden tutkimus on ollut yksi kevään puheenaiheista. Tohtori Himanen tuottaa huomattavan suurta palkkiota vastaan näköaloja tuntemattomaan tulevaisuuteen.

Samaan aikaan tietämyksemme historiasta ja menneisyydestä täydentyy. SA-kuva teki merkittävän palveluksen kansalaisille huhtikuussa. Se avasi pääsyn sodan aikaiseen kuvamateriaaliin.

Suurin osa kuvista on ollut tähän asti vain tutkijoiden saatavilla. Nyt kuka tahansa voi tutustua tähän aineistoon kotoa käsin, netin välityksellä.

Kuvat, joita on peräti 160 000 kpl, ajoittuvat vuosiin 1939-1945. Mukana on kuvia linjoilta että kotirintamalta. Hakusanoja ja aikarajauksia käyttäen kuvia voi lajitella paikkojen ja aihepiirien mukaan. Kuvien digitointi kesti yli kolme vuotta.

Pyhäjärveläisittäin mielenkiinto kohdistuu luonnollisesti oman kotiseudun kuviin. Niitä löytyy runsaasti. Hakusana "Pyhäjärvi" tuo katsottavaksi runsaasti kuvia, joista tosin suurin osa on otettu Laatokan pohjoispuolella sijaitsevasta Pyhäjärvestä.

"Pyhäkylä" haku tuo nähtäville mm. palaneen kirkkomme ristin kuvattuna raunioilla elokuussa 1941 Pyhäjärven valtauksen jälkeen.

Lahjoitusmaatalonpoikien muistomerkistä löytyy uusia kuvakulmia. Samoin kirkonkellosta, joka oli väliaikaisesti asennettu telineeseen vellikelloksi.

Koskettavia ovat myös talvisodan päättymisen jälkeen otetut kuvat perääntyvistä joukoistamme Alakylän tienhaaran kohdalla. 16.3.1940 on luotu viimeisiä silmäyksiä aseman ja Alakylän suuntaan. Kuvista välittyy runsas lumipeite, kirkas ilma, pitkä matka hiihtomiehillä edessä. Kiire poistua rauhan sopimuksen määräysten mukaan, vieraan komennon alta, kohti tuntematonta.

Sortanlahdesta löytyy runsaasti kuvia jatkosodan ajoilta, rannikkopuolustus on ollut mielenkiinnon kohteena. Italialaisesta Laatokan laivasto-osastostakin on mielenkiintoisia kuvia.

Toivottavasti saamme nauttia tästä kuvamateriaalista myös lehtemme välityksellä. SA-kuva on luovuttanut kuvien käyttöoikeuden vapaaksi, kunhan lähde mainitaan. Nyt on viimeiset hetket seuloa tästä materiaalista meidän Pyhäjärveämme koskeva aineisto.

Jokainen ennen julkaisematon kuva on kuin viesti menneiltä polvilta. Voisiko sitä verrata twitteriin tai facebook-päivitykseen, jonka lähettää tuntematon ystävä, aikojen takaa?

On hyvä muistaa: toiset kirjoittavat historiaa, toiset tekevät sitä. Etulinjasta kotirintamalle 1939-1945 -kokoelma löytyy netistä osoitteesta SA-kuva.fi.



MARKKU
PÄRSSINEN

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön hallituksen jäsen

Käy tutustumassa SA-kuviin



Joukkomme perääntyvät talvisodan päättyttyä Pyhäjärven aseman ja Alakylän tienristeyksen kohdalla 16.3.1940. Kuvat: SA-kuva.



Hakusanalla Pyhäkylä ensimmäinen kuva on maassa makaava kirkon risti.



Kirkonkello.

Mottitalkoolaiset 1943 kevätjuhlissaan



Pyhäjärvi-lehden huhtikuun numerossa oli kuva Vpl. Pyhäjärven Rantakylän kansakoulun mottitalkoolaisista vuonna 1943. Tässä kuvassa samoja oppilaita keväällä koulun päättäjaisissa. Kuvan lähetti Tuomo Häyrynen listä. Hän toivoo saavansa kuvassa olevien kuulumisia. Tuomolle voi soittaa numeroon 040 744 5463, tai kirjoittaa osoitteeseen Tuomo Häyrynen, Konintie 158 91100 Ii.

Rahastot Vpl. Pyhäjärvi-Säätiössä: Stipendejä on jaettu yli 100 000 euron arvosta

Maaliskuun lehdessä kerrottiin säätiömme viime vuoden toiminnasta ja tuloksesta sekä vuoden 2013 toimintatavoitteista.

Me hallintoneuvoston kokouksessa mukana olleet saimme varsin seikka-peräisen selvityksen säätiömme taloudellista tilanteesta, mutta myös tavoitteista, joita hallitus esitti kuluvalla vuodelle.

Varsin asiallisen keskustelun jälkeen hallintoneuvosto säätiön ylimpänä päättäjänä hyväksyi sekä tilinpäätöksen että kuluvan vuoden toimintatavoitteet.

Pikaisen tarkastelun tuloksena voisi todeta, että säätiömme taseen loppusumma, reilut 350 000 euroa, osoittaisi säätiömme olevan varsin varakas.

Säätiöiden joukossa oma säätiömme sijoittuu kuitenkin suhteellisen vaatimatommalle tasolle. Siksi onkin todettava, että säätiön hallitus joutuu toimimaan suhteellisen pienin käyttövaroin. Tärkeimmän toimintamuotomme Vpl. Pyhäjärvi-lehden toimittamista on lehtemme lukijakunta tilauksillaan tukenut. Vali-

tettavasti uhkatekijänä on pienoinen lasku tilaajamäärissä edellisen vuoteen verrattuna.

Säätiömme taseen loppusummasta on viiden eri rahaston osuus jonkin verran yli 330 000 euroa. Tästä summasta suurin osa on rahastomääräysten mukaan käyttötarkoituksiltaan tarkoin määritelty.

Tämä merkitsee sitä, että lahjoittajat ovat aikoinaan määritelleet, miten rahastoa ja erikoisesti sen korkotuottoa voidaan vuosittain käyttää. Ottaessaan vastaan viime vuosien varsin mittavatkin testamenttimääräykset tai lahjoitukset säätiö on hyväksynyt rahastojen säännöt.

Valtaosa näistä rahastoista on sellaisia, joiden korkotuottoa voidaan käyttää etupäässä opintoavustuksiin, mutta eräissä tapauksissa, kuten viimeksi muodostunut Aune ja Vilho Kähösen rahasto, antaa säätiön hallitukselle mahdollisuuden käyttää korkotuottoja myös pyhäjärveläisyyttä tukeviin tutkimuksiin ja toimintoihin.

Kokousselostuksesta voitiin todeta, että säätiön historiassa yksi varsin merkittävä rahasto on tullut tiensä päähän. Kyseessä on Tyyne Lehikoisen rahasto.

Tyyne Lehtikoinen syntyi 3.7.1910 Vpl. Pyhäjärvellä ja kuoli Honkajoella 24.8.1981. Hänen miehensä Frans Lehtikoinen oli kuollut jo aikaisemmin v. 1959. Lapseton pariskunta oli tehnyt aikanaan keskinäisen testamentin, jossa määrättiin viimeksi eläneen puolison perivän kaiken omaisuuden.

Muutama vuosi ennen kuolemaansa Tyyne Lehtikoinen otti yhteyttä säätiön hallituksen silloiseen puheenjohtaja Erkki Pärssiin esittäen halunsa tehdä säätiölle testamentin. Niinpä yhdessä puheenjohtajan kanssa kävimme Tyyne Lehtikoinen luona, ja käynnin tuloksena saatiin testamenttiasiakirja laadituksi.

Tyyne Lehtikoinen oli tarkoitan miettinyt, miten varoja tulisi käyttää, ja hänen toiveensa merkittiin asiakirjaan. Tyyne Lehtikoinen kuoltua testamentti valvottiin ja omakotitalokiinteistö Honkajoella myytiin. Tes-

tamentin varoista muodostettiin 140 000 markan suuruisen rahasto.

Tyyne Lehtikoista lähellä oli nuorisosa ja urheilu. Niinpä rahastosta onkin vuosiensa 1983-2012 välisenä aikana jaettu 285 jatko-opiskeluapurahaa, sen lisäksi 13 urheiluapurahaa ja 10 perinneapurahaa, euroiksi muutettuna yhteensä n. 45 000 euroa.

Osa varoista käytettiin Huittisten kirkkoon sijoitetun Vpl. Pyhäjärven kirkon alttaritaulun kunnostamiseen, Lappeenrantaan sijoitetun sankarivainajien muistomerkkiin, Pyhäjärven sankarihautausmaan ja lahjoitusmaatalonpoikien muistomerkkeihin sekä muihin hallituksen tarpeelliseksi katsomiin kohteisiin. Näihin kunnostamistöihin käytettiin lisäksi muitakin säätiön ja opetusministeriön myöntämiä varoja.

Lisää rahastoja

Tyyne Lehtikoinen rahasto ja sen käyttö saivat aivan ilmeisesti aikaan sen, että vuosina 1991-2011 säätiömme edustajiin otettiin muutamaan kertaan yhteyttä lahjoitustarkoituksessa.

Säätiölle onkin tullut testamentti tai lahjoitusvaroja usealta taholta, ja sen seurauksena säätiön hallinnon perustamat rahastot ovat varsin kohtalaisen pääoman omaavia.

Kaikkiaan on vuosina 1983-2012 myönnetty erilaisia apurahoja yhteensä 451 kpl ja noin 110 000 euroa.

Lisäksi eräs rahasto antaa mahdollisuuden käyttää 15 vuoden aikana niin pääoman kuin koron säätiön hallituksen parhaaksi katsomalla tavalla ja tätä rahastoa on vielä jäljellä noin 7000 euroa.

Lehdistä olemme voineen lukea, kuinka valtio on saanut perillisittä kuolleilta henkilöiltä vuoden 2012 aikana 27 miljoonaa euroa.

Tiedotusvälineet ovat kertoneet myös yksittäisistä tapauksista, joissa valtio ja hakemuksesta myös asianomainen kunta ovat saaneet varsin huomattavia perintövaroja.

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön kohdalla saadut lahjoitukset ovat kahdenlaisia. Muutamat lahjoittajat, kuten Tyyne Lehtikoinen ja Aune ja Vilho Kähönen, ovat testamentanneet koko omaisuutensa säätiölle tarkoin määritellyin ehdoin.

Toiset rahastot ovat muodostuneet siten, että henkilöt ovat lahjoittaneet tietyn rahasumman määrämillään ehdoilla säätiön käyttöön.

Olemme voineet vuosittain lukea lehdestä ja säätiön kotisivuilta säätiön toiminnasta.

Säätiö tarvitsee edelleen varoja toimintaansa. Henkilöt, jotka haluaisivat antaa esimerkiksi osan varoistaan oman säätiömme toimintaan, voivat ottaa yhteyttä säätiön asiamieheen tai hallituksen puheenjohtajiin. Yhteystiedot löytyvät lehtemme sivuilta.

Mahdolliset lahjoitukset tulee aina tehdä määrättyjä muotomääräyksiä noudattaen, ja säätiö saa yleensä varat käyttöönsä ilman lahjaveroa.

REINO ÄIKIÄ
Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön asiamies 1973-2009

Vpl. Pyhäjärvi-juhlien sukuseminaari jatkaa esihistorian merkeissä

Hämeenkyrössä, heinäkuun 20.-21. 2013 järjestettävillä Vpl. Pyhäjärvi-juhlilla tavataan jälleen lauantaina sukuseminarin merkeissä. Juhlapaikkana on F.E. Sillanpää -lukion auditorio. Kaiun muistoviestin peruuntumisen vuoksi seminaari alkaa tänä vuonna poikkeuksellisesti jo klo 11:00. Tapahtuma tarjoaa jälleen suku- ja kotiseutuhistorian harrastajille ja muutoinkin juuristaan Vpl. Pyhäjärvellä kiinnostuneille uutta tietoa.

Arkeologi, FM Juha Ruohonen esittelee uusinta tutkimustietoa Pyhäjärvellä ja Karjalan Kannaksella suoritetuista rautakaudelle sijoittuvista löydöistä. Vasta viime vuosikymmenien aikana suoritettu arkeologinen tutkimus on tarjonnut entistä tarkempaa tietoa Kannaksen ja Pyhäjärven esihistoriasta. Erityisen vähän on ollut käytössä tutkimusaineistoa ja tietoa alueen rautakaudesta. Viime vuonna tehdyt löydökset ovat kuitenkin antaneet aikaisempaa monipuolisempaa tietoa tästä aikakaudesta.

Sukuseminaarissa esitelmöi myös Kauko Hinkkanen, joka esittelee Suvannon seudun paikallishistorian työryhmän hanketta. Ryhmä on työskennellyt hankkeen parissa ahkerasti tutkien vuosien 1917-1921 tapahtumia ja oloja Suvannon alueella.

Kalle Pakarinen esittelee puolestaan uuden, arkistojen, kirjastojen ja museoiden yhteisen www.finna.fi -hakupalvelun, josta tulee olemaan ajan mittaan hyötyä myös sukututkijoille ja kotiseudun menneisyydestä kiinnostuneille.

Seminaaripäivän loppuksi myös Vpl. Pyhäjärven sukuseuroilla on jälleen mahdollisuus vaihtaa kuulumisia ja kokoontua keskenään. Sukuseurojen toiminnasta vastaavia pyydetään varaamaan kokoontumistiloja Risto Toiviaiselta.

Vpl. Pyhäjärvi-juhlien sukuseminaari lauantaina 20.7.2013, klo 11:00 alkaen.
Paikka: Hämeenkyrön yhteiskoulu / F.E. Sillanpään lukio, os. Ristamäentie 13, Hämeenkyrö.
Sukuseurojen tilavaraukset: Risto Toiviainen, p. 044 355 5912, sähköposti [risto.toiviainen\(a\)netti.fi](mailto:risto.toiviainen(a)netti.fi)

Ylläppään Haapasaaret kokoontuvat Raumalla



Simo Taavetinpoika Haapasaari ja Katri Heikintytär o.s. Hiiri.

Ylläppään Haapasaaret eli Simo ja Katri Haapasaaren jälkeläiset kokoontuvat Raumalla 8.6.2013.

OHJELMA:
Tapaaminen Raumalla Pyhän Ristin kirkon luona (Luostarinkatu 1) klo 11:30.
Ohjelmassa opastettu "Trammpausrunda Vanhas Raumas". Kierroksen kesto 1 h. Mikäli ette jaksaa osallistua kävelyyn, voitte saapua suoraan Fåfångaan.

Kokoontuminen klo 12:45 Fåfångan Paviljongissa (Suvitie 4, Rauma). Tapaaminen alkaa ruokailulla klo 13, jonka päätteeksi pidetään vuosikokous. Kokouksen lopuksi tustumme läheiseen Kiikartorniin.

Ilmoittautumiset Marjatta Laamaselle 26.5.2013 mennessä joko puh. 044 5888 597 sähköpostilla marjatta.laama@suomi24.fi

Kutsu löytyy kotisivulta www.haapasaaret.org
Lisätietoja kokouspaikasta www.ffpaviljonki.fi

Hotelli Cumuluksesta on varattu alustavasti kahden hengen huoneita sukulaishintaan 60 e/ yö. Ajalle la 8.6.-su 9.6.2013. s-posti: rauma.cumulus@restel.fi tai puh. 02837821. Hintaan sisältyy runsas buffetaamiainen ja sauna uintimahdollisuudella.

Huoneet on varattavissa suoraan hotellilta. Varaus on nimellä Haapasaaren sukuseura.

Varaathan 1.6.2013 mennessä. Huoneita on rajoitetusti.

Terveisin

MARJA-LEENA TUOMISAARI

Ylläppään Haapasaaret ry sukuseuran sihteeri



Rakas mieheni, isämme, vaarimme, isovaarimme

Unto Johannes Sirkkiä

s. 13.1.1935 Pyhäjärvi Vpl
k. 11.4.2013 kotona Helsingissä

*Jäi jälkeesi kotipiha hiljainen
sen puut ja pensaat lintuineen.
Ei polulla enää kulkijaa
kodissa muistot vaan asustaa.
On ahkera käsi rauennut
työntäyteinen elämä päättynyt.*

Rakkaudella kiittäen ja kaivaten
Sirkka
lapset ja lastenlapset perheineen
sisaret ja veljet perheineen
sekä muut sukulaiset ja ystävät

Siunaus toimitettu läheisten läsnä ollessa 18.5.2013.
Lämmin kiitos kaikille, jotka monin eri tavoin
olette muistaneet meitä surussamme.

Muistokirjoituksia

Pertti Lappalaisen muistolle

Majuri evp. Pertti Sakari Lappalainen on kuollut Jyväskylässä 70 vuoden ikäisenä pitkälliseen sairauteen. Hän syntyi Vpl. Pyhäjärven Vernitsalla Tauno ja Kerttu Lappalaisen (s. Savolaisen) perheeseen.

Tornion yhteislyseossa vuonna 1960 suorittamansa ylioppilastutkinnon jälkeen hän hakeutui tulevalle elämänuralleen jo 18-vuotiaana lähtiessään suorittamaan asevelvollisuuttaan vapaaehtoisena. Reserviupseerikoulun jälkeen hän valmistui kadettikoulun 49. kurssilta vuonna 1965.

Pisimmän päivätyönsä hän teki viestikoealituksessa Tikkakoskella. YK:n rauhanturvatehtäviin hän osallistui 1970-luvulla Kyproksella ja myöhemmin myös Golanilla.

Vielä eläkkeelle siirryttyään hän toimi neuvonantajana kriisialueilla, mm. Bosniassa, Persianlahdella ja Angolassa.

Kriisien ja levottomuuksien täyttämä maailma, melkein syntymästä asti, ei näkynyt hänessä. Tyyni, rauhallinen ja diplomaattinen tilannetaju oli ominaista hänelle. Kaikki oli voitava ratkaista rauhanomaisin keinoin. Kaikkein oli paneuduttava kunnolla, oli sitten kyse poikasen innostuksesta kalastukseen, trumpetinsoiton oppimisesta omin päin tai mistä tahansa vakavammasta asiasta.



Pertti Lappalainen.

Hän ei aiemmin halunnut palata synnyinseuduilleen, Karjalaan, mutta iän karttuessa mieli muuttui. Voimakas isänmaanrakkaus oli synnä kumpaankin kannanottoon. Sotahistoria ja sodan merkittävät taistelupaikat kiinnostivat, samoin sukututkimus ja kirjallinen toiminta. Pyhäjärven Taubilan hovi ja sen omistajat herättivät halun tutkimiseen vielä sairauden aikanakin. Hän oli Suomen Sotilas-lehden vakituinen avustaja vv.2000-2010.

Sairaus vei Pertiltä voimat, mutta ei intoa osallistua elämään. Lappiin suuntautuneet kalaretket hyvien ystävien kanssa olivat huipputietä loppuun saakka.

Viimeinen iltahuuto tuli ihan liian aikaisin.

Sisaret
PAULA FILEN
ja MAIJA LIISA
KORHONEN

Pyhäjärvi-lehti julkaisee
joka numerossa tietoja
perhetapahtumista, kuten merkkipäivistä,
edesmenneistä ja valmistuneista.
Muistathan kuitenkin aina kysyä
asianomaisilta luvan tietojen julkaisuun.



Kirkonsanoma

Uusi laulu

Laulakaa Herralle uusi laulu. Pääsiäisestä alkoi iloisten sunnuntain aika. Herransa seuraavat kristityt kulkevat nyt voittosaatossa. He liittyvät kristittyjen vanhaan tunnustukseen: Jeesus Kristus voittaa. Tuohon kulkueeseen ja ylösnousemuksen iloon liittyy psalmin kehoitus uudesta laulusta.

Laulusta ja musiikista ei nykyisin ole puutetta. Aina soi on kirjaimellisesti totta. Mopoauto kulkee illan hämyssä. Autosta kuuluu "jyntsin, jyntsin jyntsin", niin että tien varrella asuvat heräävät, jos olivat nukkumassa. Radiosta löytää musiikkia mihin vuorokau-

den aikaan tahansa. Hiljaisuuttakin on olemassa, mutta sitä pitää varta vasten etsiä. Pääsiäiseen kuuluivat musiikin suuret teokset, jotka kuvasivat Kristuksen kärsimystietä ja voittoa. Laulu ja musiikki kohoittavat ihmisen mieltä, että niistä saatu pääoma tuntuu pysyvältä.

Kun aina soi, mihin väliin vielä voi sijoittaa uuden laulun. Uusi laulu syntyy voittosaatossa, kristittyjen kulkueessa. Sen syntyy varsin alussa kuuluu hiljaisuus. Silloin ollaan kasvokain elävän Jumalan kansa. Häntä emme näe, mutta olemme kuulleet Hänen pyhän tahtonsa. Syntimme

tulevat todelliseksi, mutta samalla ja samassa määrin paljastuu Jumalan armahdus ja anteeksiantava mielenlaatu. Niin kuin Isä armahtaa lapsiansa, niin armahtaa Herra niitä, jotka pelkäävät ja rakastavat häntä. Uuden laulun käyttövoimana ovat hämmästyksen ilo.

Olen mielessäni kuvitellut, miten uusi laulu alkaa. Laulu kuuluu ensin hiljaa ja varovasti, ikään kuin tilaa etsien. Vähitellen lauluun kätkeytyneet ilo ja voima tulevat esiin. Nämä ottavat mukaansa varovaisenkin kanssakulkijan. Oma epävarmuus ja kysymys, kuuluuko tämä minulle, alka-

vat kadota. Tilalle tulevat voiton todellisuus ja lahjaksi saatu ilo. Uusi voittosa laulu voimistuu jatkuvasti, niin että se lopulta kuuluu kuin suurien vesien pauhuna.

Aina soi. Elämään kuuluvat monet laulut ja erilaiset soitot. Soitto on tehty myös suruista, tämänkin on elämä opettanut. Ilo on hyvä laulaa julki, jos sanat eivät riitä kertomaan. Mutta ennen muuta iloitsen siitä, että voittajien kulkueen uusi laulu ei koskaan lakkaa kuulumasta. Se soi aina.

HEIKKI
PAUKKUNEN

Einari Kukko 1919-2013

Yliagronomi Eudo Einari Kukko kuoli 1. pääsiäispäivänä 31.3.2013 Helsingissä Haartmanin sairaalassa. Alle kuukauden kestänyt ja vatsataudista alkanut yleiskunnon heikkeneminen vei lopulta veteraanin voimat. Hän oli täyttänyt edellisenä tiistaina 94 vuotta.

Einari Kukko syntyi Vpl. Pyhäjärven Tiituan kylässä 26.3.1919 vanhempiensa Tuomas ja Maria (o.s. Kaasalainen) Kukon 11:nä ja kolmanneksi nuorimpana lapsena.

Syntymäkodin nimi oli Tammala ja talossa asui tuolloin Pyhäjärven viimeinen todellinen suurperhe, jota isännöi Einarin isoisä ("äijä"), hänkin Tuomas Kukko. Vanhan isännän kuoltua vuonna 1922 Tammalan Kukkojen suurperhe hajosi ja Einarin isä osti vaimonsa langolta samassa Tiituan kylässä sijainneen Koivumäen tilan ja talon, johon muutti perheineen.

Pyhäjärvellä ja varsinkin Tiitualla sukunimi Kukko oli yleinen, joten Koivumäen talon isoa veljessarjaa tavattiin kutsua Koivumäen pojiksi.

Vuonna 1932 valmistui uusi asuinrakennus, joka on edelleen pystyssä ja asuinkäytössä. Koivumäellä varttui aikuiseksi perheen yhdeksän poikaa ja yksi tytär.



Einari Kukko.

Yhden pojista kuoltua sairauteen muut kahdeksan osallistuivat viime sotiimme 1939-1945. Veljeksistä kaksi, Toivo (1939) ja Heikki (1941), palasivat kotiin sankarivainajina ja lepäävät Vpl. Pyhäjärven sankarihaudassa. Koivumäen Kukkojen veljessarjan kokonaisuus isänmaan puolustamisessa hakee siten lähes vertaistaan.

Musakanlahden kansakoulun jälkeen Einari Kukko jatkoi Käkisalmen yhteiskouluun, josta pääsi ylioppilaaksi keväällä 1939. Valkolakin juhlinta vaihtui jo seuraavana päivänä kenttäharmaisiin RTR3:n alokaana Valamossa. Aliupseerikoulun jälkeen Einari jatkoi vuoden 1940 alussa Merisotakouluun Suomen-

linnaan ja edelleen aktiiviupseerina syksyyn 1944 kesätänelle sotatielle.

Jatkosodassa Einari Kukko palveli Laatokan ja Äänisen rannikkopuolustuksessa mm. patterin päällikkönä sekä 1944 viivytystaisteluissa raskaan krh-osaston päällikkönä Itä-Karjalassa ja Viipurinlahdella. Hänet ylennettiin kapteeniksi 1968.

Sodan jälkeen Einari Kukko aloitti opinnot Helsingin yliopistossa, josta valmistui agronomiksi 1949. Siitä alkoi mittava työura maatalousalan järjestöissä ja moninaisissa luottamustoimissa. Hän jäi eläkkeelle 1982 Maatalouskeskusten liiton osastopäällikön toimesta. Yliagronomin arvonimi Einari Kukolle myönnettiin 1968.

Opintoihinsa liittynyt työharjoittelu vei Einarin vuonna 1948 Rantasalmelle, missä tutustui Helvi Maria Viljakaiseen. Heidät vihittiin 13.8.1949 Rantasalmella, josta Helvin kotiseudusta tuli samalla Helsinkiin asettuneen pariskunnan mieleinen kesäpaikka vuosikymmeniksi. Niihin Haukiveden järvimaisemiin Helvi ja Einari suuntasivat eläkkeelle jäätyään vuosittain koko kesäksi.

Tämä onni kuitenkin päättyi vuonna 2004 Helvi-puolison sairastumiseen, mistä alkoi Einarin vaativa ja vuosia kestänyt työrupeama Helvin omaishoitajana, kunnes Helville järjestyi hoivapaikka kodin lähistöllä sijaitsevasta Riistavuoren palvelutalosta.

Keväällä 2011 Einarin kunto huononi siinä määrin, että hän pääsi taas puolisonsa kanssa yhteiseen "kotiin" Riistavuoreen. Nyt leskeksi jäänyt Helvi asuu edelleen samassa pien-asunnossa.

Einari Kukon mieluisimpiin harrastuksiin kuuluivat kuorolaulu, kotiseutuasiat, reserviupseeri- ja veteraanitoiminta sekä Lions Club Helsinki-Huopalahti, jonka presidenttinäkin hän pitkään toimi.

Karjalaisuus oli Einarisellä erityisen lähellä sydäntä. Hän oli helsinkiläisen Vpl. Pyhäjärvi-seuran perustaja- ja kunniajäsen sekä pitkäaikainen puheenjohtaja.

Karjalaan ja Pyhäjärvelle Einari ei silti koskaan halunnut uudelleen palata, vaikka kuvia ja matkaterveisistä sieltä toimme. Syistä ei tarkemmin puhuttu, mutta ymmärsin Einarisellä halunneen säilyttää alkuperäisen, kultaisen muiston kotiseudustaan.

Einari Kukko siunattiin 16.4.2013 Hietaniemen vanhassa kappelissa vain lähipien läsnä ollessa. Siunauksen toimitti vainajan kotiseurakunnan Huopalahden kappalainen, pastori Miira Muroma-Nikunen. Siunaustilaisuudessa kuultiin *Veteraanin iltahuuto* oli Einarille läheinen jo eläessään, tullen nyt todeksi omalla kohdalla. Viimeinen matka päättyi seuraavana lauantaina Rantasalmen kirkkomaahan.

TUOMO KUKKO



Koivumäen (Kukon) talo Tiitualla 2.7.1944, jolloin siinä toimi JR 15:n komentopaikka. SA-kuva, kuvaaja eversti von Schrowe.

Muistokirjoituksia

Unto Sirkiän muistolle

Unto Johannes Sirkiä syntyi Vpl. Pyhäjärven Konnitsan kylässä 13.1.1935 Johannes Sirkiän ja puolisonsa Lempin s. Henttinen esikoisena perheeseen, johon hänelle syntyi myöhemmin vielä yhdeksän sisarusta.

Osa Sirkiän suurperheen lapsista syntyi vasta uusilla asuinsijoilla evakossa. Sisaruksista vanhimpana Unto toimi alusta asti tiennäyttäjänä nuoremmille monessa asiassa. Johannes ja Lempi Sirkiän kotitalo sijaitsi aivan lähellä Konnitsan keskustaa, kirkolta Konnitsaan tulevan tien varrella vähän ennen Konnitsanjoen siltaa.

Talvisodan alla Sirkiän perhe joutui meidän muiden pyhäjärveläisten mukana lähtemään evakkoon. Sirkiät päätyivät Suoden niemen Lahdenperään, jossa he saivat asuttavakseen ja viljeltäväkseen rakentamattoman, kokonaispinta-alaltaan noin parinkymmenen hehtaarin suuruisen pientilan, jonka viljelyala kaksinkertaistui alun perin neljästä hehtaarista.

Ensimmäisen kesän perhe asui hirsiladossa, seuraavaksi rakennettiin sauna ja sitten asuinrakennus. Tämähän se oli tavanomainen ja tuttu rakentamisen järjestys meille evakoille.

Sirkiät palasivat 1942 monien muiden pyhäjärveläisten tapaan kotiinsa Konnitsaan. Unto oli tullut jo kouluikänsä ja hän ehti käydä pari vuotta Konnitsan kansakoulua, ennen kuin kesällä 1944 tuli uusi lähtö sodan jaloista.

Unto Sirkiän elämäntyö oli väkevä esimerkki siitä, miten määrätietoisin askelein hankitaan oma paikka työelämässä. Unto oli varsinainen "self-made-man". Hän oli jo poikasena mukana pellonraivaustoissa, ja 16-vuotiaana hän aloitti työnsä kauppa-apulaisena. Pian hänelle tarjoutui kuitenkin tilaisuus kouluttautua käytännössä kaivinkoneen käyttäjäksi, ja siinä ammatissa Unto hankki leipänsä, rakensi oman kotinsa Helsingin Konalaan ja elätti perheensä. Eri kai-



Unto Sirkiä.

vinkoneyhtiöissä palvelleen hänen työnsä jäljet ovat kätöksöissä pääkaupunkiseudun lukuisten uudisrakennusten perustoissa.

Unto oli aktiivinen pyhäjärveläisen ja konnitsalaisen perinteen vaalija. Hän toimi Vpl. Pyhäjärvi-seuran vastuunkantajana useiden vuosien ajan. Kun mahdollisuudet avautuivat kotiseutumatkoiille Karjalaan, Unto käytti tätä tilaisuutta läheisine konnitsalaisystävien ahkerasti hyväksi. Suureksi osaksi hänen tarmokkuutensa ansiota oli, että hänen ensimmäinen koulunsa, Konnitsan kansakoulun koulurakennus korjattiin jälleen käyttökelpoiseen kuntoon.

Pyhäjärveläisperinteen vaalimisen lisäksi Unto Sirkiän mieliharrastukset olivat kalastus pikkupojasta asti, myöhemmin matkailu ja toiminta erilaisissa järjestöissä. Lauttasaaren rannassa hänellä oli merikelpoinen moottorivene, jolla pääsi helposti pääkaupunkiseudun toisinaan anteliaallekin kalavesille. Omalla matkailuautollaan hän teki perheensä kanssa monia matkoja eri puolille Eurooppaa.

Unto Sirkiä kuoli kotonaan Konalassa vaikean sairauden murtamana 11.4.2013. Häntä jäivät kaipaamaan puolisonsa Sirkka ja heidän kaksi lastaan, viisi lastenlastaan ja kolme lastenlastenlastaan. He kaikki olivat Untolle tärkeitä, läheisiä ja rakkaita. Unto siunattiin haudan lepoon 18.5.2013 Hietaniemen Krematorion kappelissa.

JUHANI FORSBERG

Kevättöissä ennen vanhaan



Taubilassa salaojitettiin tiiliputkilla vuonna 1923. Henkilöistä ei ole tietoja. Kuva on Lehtosen Taubila-kansiosta. Vanhoja valokuvia kaiveli Pyhäjärvi-Säätiön kuva-arkistoista esiin asiamies Pirjo Kii-ala.



Perunanistutuksessa vuonna 1943 Tiitualla Koivumäen (Kukon) veljesten pellola. Vaon päässä Aaro Kukko. Tytöt edestä Raakel Kukko, Taimi Matikainen, Helmi Matikainen ja Kaarina Kukko. Hevonen oli Perho. Kuvan omistaa Kaarina Uusiha-kala.



Onko kenelläkään tarkempaa tietoa tästä kuvasta. Arkistotekstinä lukee: "Onkohan tämä saha ollut Pyhäjärvellä vai Käkisalmissa?". Kuvan omistaa Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö.

Äidilleni

Aika on syntyä, aika on kuolla, elämää katsoa siellä ja tuolla. Hymyilit onnesta perheesi myötä, peittelit lapsesi ennen yötä. Onnea sait ja onnea annoit, vastuuta lapsista meistä kannoit. Yksin jäit, pieniä olimme silloin, mietin, milloin Sä lepäsit, illoin työsi vei aikasi kaikki niin, se päättyi aivan uuvuksiin.

Kiitokset silloin, kiitokset tässä, pieniä olimme, elämässä paljon hetkiä, joista saimme Sinulta turvan, sitä haimme. aina en muistanut Sua kiittää, vanhana tahdon käteni liittää yhteen ja katseeni ylös luoden tähtitaivaalle, Sinulle suoden. Kiitos äitini, kiitos näin, vaikkakin vähän jälkepäin.

HANNU MUSAKKA
Kaavi

Vpl. Pyhäjärvi-tuotteita edullisesti lahjaksi ja omaan käyttöön

Hanki vaakunapaita, jota saatavana väreissä valkoinen, helmenharmaa ja musta. Edullisesti esim. lahjaksi ja asuksesi tuleville kotiseutumatkoiille, vaikka koko ryhmälle, juuristamme kertova Vpl. Pyhäjärven vaakunapaita. Aidon värisellä Vpl. Pyhäjärven vaakunan kuvalla ja tekstillä PYHÄJÄRVI VPL varustettua erittäin hyvälaatuista T-paitaa löytyy valkoisissa ja mustissa sekä V- että pyöreällä kaulaukolla, helmenharmaissa vain pyöreällä. Koot S, M, L, XL, XXL ja XXXL. Koot S, M, L, XL hinta 15 €/kpl ja koot XXL ja XXXL 20 €/kpl. Dokumenttielokuva Muistojen järvi vuosilta 1939-44 Pyhäjärvellä, mukana liuskan seloste elokuvasta, DVD:n hinta 20 €/kpl. Seuran 50-vuotishistoriikki (2007) tarjoushintaan 10 eur/kpl. Postitettaessa lähetysmaksuun lisätään postituskulut, mutta myös tuotteiden noutamisesta Karjalatalolta voitte sopia. Tilaukset Kaarina Pärssinen 040-519 3036, e-mail kaarinaparsinen@gmail.com ja Kaisa-Liisa Korhonen 050-590 5433, e-mail kaisaliisa.korhonen@kolumbus.fi. Vpl. Pyhäjärvi-seura ry.

Matkaillessa Pyhäjärvellä pitää välillä patikoida tai käyttää maastoautoa

Luovutettuun Karjalaan, niin Kannakselle kuin Laatokan-Karjalaan on jo lähes 20 vuoden ajan voinut vapaasti matkustaa niin turistibusseilla kuin omalla autollakin. Vpl. Pyhäjärvelle matkustaminen on ollut suhteellisen helppoa, lähes tyt sitten kotikuntaamme mistä ilmansuunnasta tahansa.

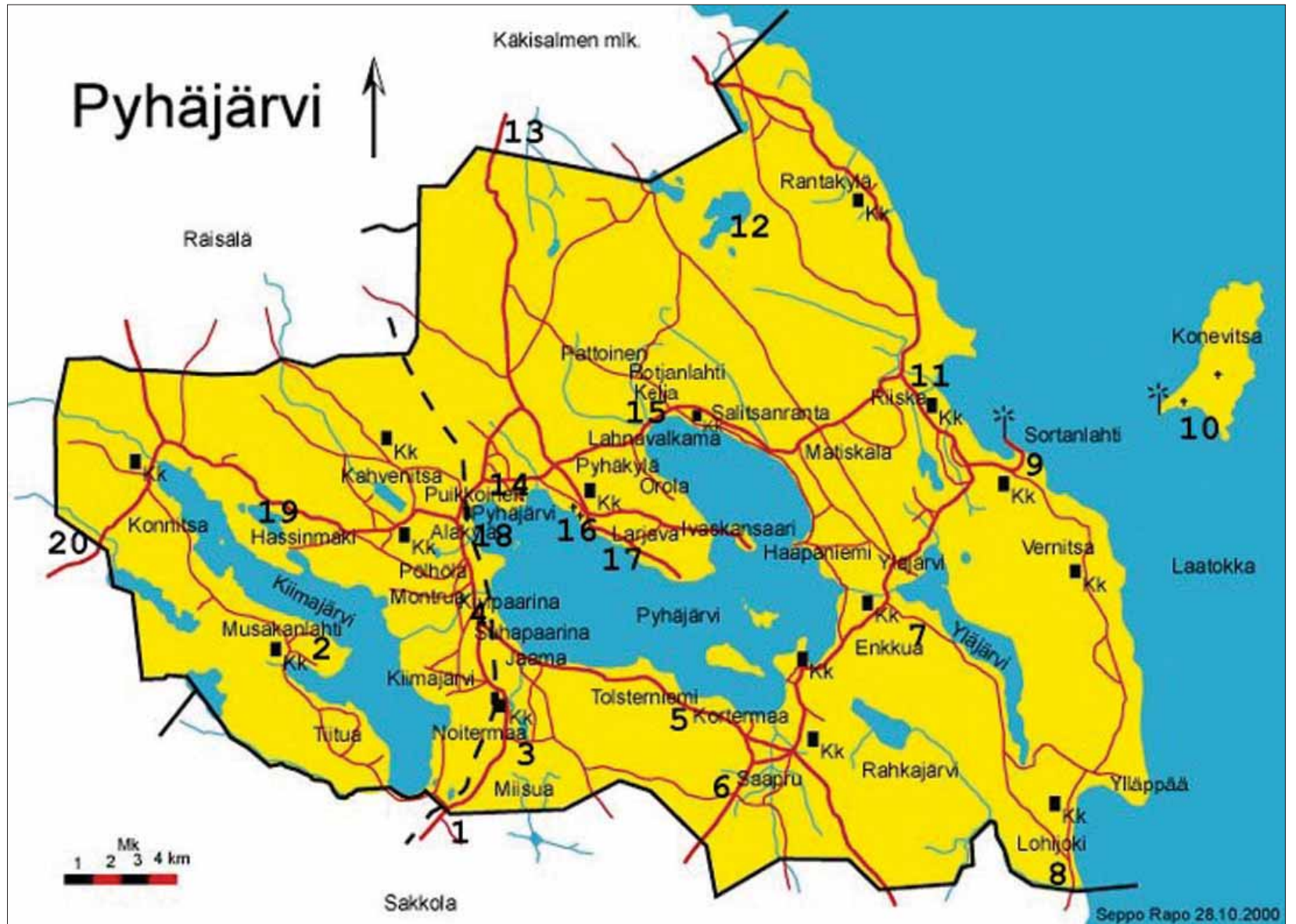
Ehkä useimmat Pyhäjärvelle matkaavat aloittavat matkansa Viipurista käsin, on sitten raja ylittetty Vaalimaalta tai Nuijamaalta. Riippuen reittisuunnitelmistä ja muista matkakohteista valtakunnan raja on saatettu ylittää myös Imatran Pelkolasta tai Joensuun lähellä sijaitsevasta Sortavalan suuntautuvasta Värtsilästä. Ehkä nopeimmin ja parhaita teitä kulkien rajan ylitys tapahtuu Vaalimaalta tai Nuijamaalta.

Viipurista lähdetään Pietarin uutta valtatieta ensin, ja Viipurin torilta noin 33 kilometriä kuljettua kääntyyään vasemmalle vanhalle tielle. Tätä tietä kuljetaan ohi ns. horoskooppimerkkien, kunnes 15 kilometrin kuluttua tulee vastaan Klimovan tienhaara, josta kääntyyään vasemmalle ja kuljetaan noin 42 kilometriä hieman kuoppia täynnä olevaa tietä Valkjärven pitäjän pohjoisosaa pitkin Käkisalmen-Pietari tielle; hetken kuluttua Kiviniemen koski ja sen ylittävä silta ovatkin edessä.

Matkaa tähän pisteeseen on Viipurista kertynyt 93 kilometriä. Kiviniemessä on useita kauppia, joissa voi turvallisesti tehdä ostoksia. Moni matkailija on jo ehtinyt vierailla myös Losevon hotellissa, jossa huoneet ovat hieman eritasoisia. Osa huoneista on hiljattain remontoituja ja niiden taso onkin jo varsin siedettävä.

Pyhäjärveläisten mieli palaa kuitenkin eteenpäin entiselle kotikunnalle. Niinpä matka jatkuu Kiviniemestä myyntikojien jälkeen kohti pohjoista. Tien oikealle puolelle jää Konevitsan luostarin kirkko, johon kannattaa poiketa ostoksille. Kiviniemen kasarmialue jää vasemmalla puolelle ja hetken kuluttua ollaankin jo Sakkolan asemalle johtavan ylikäytävän edessä. Siitä vain Pietari-Käkisalmen tietä eteenpäin ja lähestymme Pyhäjärven kunnan rajaa. Matkaa Kiviniemen siltaalta pitäjän rajalle on noin 13 kilometriä.

Tässä vaiheessa onkin syytä kaivaa kartat esiin. Matkakohteiden oheisiin karttoihin on merkitty muutamia selventäviä maasto-kohtia.



Pyhäjärven karttamerkit

Yllä olevaan Seppo Rapon aikanaan tekemään karttaan on merkitty muutamia selventäviä, matkailijaa auttavia kohtia. Pyhäjärven kansakoulut ovat suurelta osin pystyssä ja kyläläiset tietävät hyvin niiden paikat ja osaavat muille matkalaisille kertoa koulujen historiaakin. Koulut näkyvät kartassa merkinnällä (kk).

Myös isompien järvien nimet ilmenevät suoraan kartasta. Valitettavasti kartassa näkyy myös runsaasti sellaisiakin teitä, jotka ennen sotaa ovat olleet hyväkuntoisia kyläteitä, mutta nykyisin ovat joko ajokelvottomia tai kokonaan hävinneet.

Numeroiden selitykset:

1 Saavutaan Kiviniemestä päin tultaessa Pyhäjärven pitäjän rajalle. Vasemmalle kääntyy tie Tiitualle ja Musakanlahteen. Tämä tie on ajokuntoista linja-autollakin ainakin Musakanlahden koululle asti. Läpikulkuyhteys Konnitsaan onnistuu ainoastaan kuivalla kelillä ja maastoautolla.

2 Kunnianiemi sijaitsee Kiimajärven länsirannalla. Täältä on löydetty parin viime vuoden aikana

esihistoriallista asutusta. Perille rantaan pääsee vain kävellen.

3 Nykyinen Käkisalmeen johtava maantie kulkee koko ajan rautatien länsipuolella aina Kokkolinnan sillalle saakka. Noitermaan kylään pääsee parhaiten rautatien yli oikealle kääntyen. Kylässä runsaasti suomalaista asutusta ja kauniita lampia. Heikkokuntainen oikotie johtaa vanhan Noitermaan koulun ohi Jaamaan. Noitermaa on edelleen erittäin luonnonkaunis monine kirkasvetisine lampineen.

4 Kuoppainen mutta linja-autollakin ajettava tie oikealle ennen Pikojokea lähtee Jaamaan ja Tolsteriniemeen ja Kostermaahan ja aina Pyhäjärven ympäri.

5 Majapaikka Aqua Marina. Venäläisten hallussa oleva uudehko majoituspaikka, jossa useita eri hintaluokan huoneita. Viikonloppuisin Pietarista saapuu nuorisoa, jolloin paikka saattaa olla hieman meluisa.

6 Viiden tien risteys. Tästä pääsee mm. Sakkolan kirkolle. Entinen tykki-

tie Järisevään sen sijaan on ajokelvoton.

7 Tie jatkuu pohjoiseen Enkkuan Yläjärven suuntaan. Hieman ennen Myllyojaa tie kääntyy Yläjärven länsirantaa kulkien Ylläppään ja Lohjoelle. Kuivalla kelillä ainakin Ylläppään saakka on päästy linja-autollakin. Lohjoelta alas Järisevään ja Taipaleeseen tie ei ole turistien kuljettavissa, sillä isot tukkiautot ovat rikkoneet tien liian vaikeaksi.

8 Pyhäjärven ja Sakkolan raja on Rahkajärvestä laskevassa Lohjoessa. Tästä etelään kannattaa yrittää ainoastaan siis maastoautolla.

9 Pyhäjärven ympäri kulkevaa tietä edelleen pohjoiseen päin jatketaan järven pohjoispään ohi se tullaan hetken kuluttua Sortanlahden tiehaaraan. Tästä kääntyyään mm. Konevitsaan mentäessä. Sortanlahdesta Vernitsalle ennen kulkenut rantatie on lähinnä peltotien luokkaa ja ajokelvoton.

10 Konevitsan luostari-saari. Yhteys laivalla Sortanlahdesta käsin. Antti

Musakka mm. järjestää muutaman tunnin mittaisia opastettuja luostarimatkoja.

11 Sortanlahden tiehaarasta edelleen pohjoiseen ajattaessa hiekkatietä pitkin tullaan Riiskan kylään, josta vasemmalle kääntyy asfaltoitu tie Matiskalaan - Salitsanranta - Keljaan - Rotjanlahdelle - Patoisiin ja Lahnavalkaman kautta kunnan keskustaan. Päätie on Venäjän olosuhteissa suorastaan erinomaisista tiistä. Runsaasti alkupe räisiä rakennuksia. Sivutiet kauempana oleviin taloihin ovat lähinnä peltoteitä, joista vaivoin pääsee henkilöautolla kulkemaan. Riiskasta pohjoiseen ajattaessa rantatietä tie jatkuu kuoppaisena hiekkatienä ja tullaan Rantakylään. Matkan varrella Laatokka jää oikealle puolelle, mutta rantaan on vain vaikeakulkuista maastoa. Vanha koulu mm. jäljellä.

Tultaessa aivan pitäjän rajalle näkyy vasemmalla puolella lampia. Tästä kääntäessä vasemmalla ovat noin viiden kilometrin päässä luonnonkauniit Kuoppalampi ja Tielammet. Huonokuntoista metsätietä pääsee maastoautol-

la. Käkisalmeen johtavaa tietä edelleen ajattaessa tullaan Vuohensalon kylään.

Jos haluaa nähdä Laatokan laineet, on siihen mahdollisuus täällä. Hieman pitäjänrajasta eteenpäin ajattaessa jää oikealle kalasataman tienhaara ja siitä hieman eteenpäin kääntyy jyrkkä tie alaspäin tulosuuntaan ja matkaa kuuluisalle Laatokan männylle on vain reilu kilometri. Tämä kävely-matka kannattaa tehdä, sillä jos ei matkakohteeksi ole valittu Konevitsaa, Laatokan ranta jää helposti kokonaan näkemättä.

Rantatietä eteenpäin ajattaessa jää oikealle Pörtsyksen lampi ja hetken kuluttua tie yhtyy Pietarin tiehen, jota ajattaessa muutaman kilometrin päästä ollaankin Käkisalmissa. Vanhoja rakennuksia on olemassa, kuten kirkkoja, asema ja kouluja. Torin ympäristössä majoitusmahdollisuuksia ja ruokapaikkoja, samoin linnan läheisyydessä olevassa senatoriossa.

12 Kuoppalampi. Varinkin Salitsanrannan koulupiiriläisten entisajan retkeilykohde.



Kotiseutumatkoilla huomioitavaa:

1. Varaa kulkemiseen Pyhäjärvellä ja lähiympäristössä riittävästi aikaa. Vaikka monet kylät ovatkin lähekkäin, osittain huonokuntoiset tiet vievät runsaasti aikaa.
2. Älä ahnehdi liikaa kohteita samalle päivälle.
3. Varsinkin linja-autolla liikuttaessa kannattaa etukäteen suunnitella matkareittejä niin, että turhalta edestakaiselta ajolta vältetään.
4. Pidemmät kiertomatkat kannattaa suunnitella huolella. Konevitsan päivälle ei kannata suunnitella muuta, koska laivamatkat ja odottelut vievät useita tunteja.
5. Kaikkia matkalaisia kiinnostavia reittejä on helppo suunnitella. Esimerkiksi Pyhäjärven ympäriajo, Pyhäjärven asemalta Alakylän kautta Konnitsaan ja sieltä Käkisalmeen, Pyhäjärven kirkolta Salitsanrannan kautta Riiskan ja sieltä rantatietä Käkisalmeen jne. ovat hyviä päivän mittaisia matkoja.
6. Kannattaa hieman kuunnella matkajohtajaa ja opasta.
7. Käytä vain tunnettuja ja hyväksi havaittuja matkajärjestäjiä.
8. Varaudu mitä erilaisimpiin yllätyksiin.

Viipurin torilta saa muutamalla eurolla hyviä karttoja, joihin kohteita on merkitty myös suomeksi. Markus Lehtipuun Kannas -matkaopas on oivallinen apu kotiseutumatkoilla.

Kooste: REINO ÄIKIÄ



13 Pyhäjärven ja Käkisalmen maalaiskunnan raja. Maastossa rajaa vaikea havaita. Pohjoiseen mennään siis Käkisalmeen ja etelään päin ajettaessa tulee vastaan Myllypellon tiehaara, jonne tienviitta. Etelään päin ajettaessa tulee vastaan aika pian Kallenkartanon aukea. Tie on oikaistu, ja sen ja entisen tien varteen jää muutamia vanhoja taloja. Koivukuja vie Kallenkartanoon, jossa uutta ja vanhaa rakennusaineistoa.

14 Nykyinen kunnan keskus virastoinen ja kauppoineen löytyy, kun käännetään Käkisalmea tultaessa vasemmalle. Edelleen suoraan ajettaessa tullaan Pyhäjärven rantaan entiseen Taubilan talouskeskukseen. Muutamia piharakennuksia jäljellä. Päärakennuksen kivijalka nähtävissä uuden ortodoksikirkon toisella puolella.

15 Kohtalaisen hyväkuntoista tietä eteenpäin ajettaessa tie johtaa Lahnavalkaman-Keljan-Salitsanrannan ja Matiskalan kautta Riiskan risteykseen. Mahtavia järvinäkymiä ja mahdollisuus vaikka uimiseen Pyhäjärvessä.

16 Kuntakeskuksesta käännyttyä vasemmalle ohi pienen puron tullaan kirkolle johtavalle tielle, joka kääntyy oikealle. Vanhoja suomalaisia rakennuksia jäljellä. Tie on erittäin huonokuntoinen ja kannattaa ajaa pari kilometriä eteenpäin mäen päälle, josta oikealle johtaa linja-autokelpoinen tie kirkonmäelle. Runsaasti vanhoja rakennuksia. Tienristeyksestä vasemmalle erittäin huonokuntoinen tie Käkisalmen tielle ei ole linja-autokelpoinen.

16 Kirkonmäellä entinen kirkonpaikka, jossa muistomerkki, kirkkoaholla lahjoitusmaatalonpoikien muistomerkki, ja tietä eteenpäin ajettaessa tulee vastaan sankarihautausalue ja siitä hieman eteenpäin kääntyy tie jatkuen huonokuntoisena Ivaskensaareen asti. Musakan Lomarantaan kääntyy tie oikealle.

17 Pyhäjärven Lomaranta. Antti ja Leena Musakan isännöimä majoituspaikka on tullut laajalti tunnetuksi muidenkin kuin pyhäjärveläisten majapaikkana. Tarvittaessa Antti Musakka järjestää myös pienryhmille kotiky-

läkäyntejä. Majapaikan ravintolasalin seinillä on koulupiirien karttoja, joiden avulla voi hyvin suunnitella tutustumista Pyhäjärven eri kyliin.

18 Pyhäkylän asemanseutu on lähellä Käkisalmeen johtavaa tietä. 1918 taistelujen muistokivi ilman laattaa jäljellä. Suomalaisen vanhoja rakennuksia jonkin verran jäljellä. Aseman tiehaaran kohdalta kääntyy tie Alakylään ja Konnitsaan. Tie on huonokuntoinen hiekkatie. Tien oikealle puolelle jää Kahvenitsan järvi. Konnitsan kylässä runsaasti suomalaisajan rakennuksia.

19 Ennen Konnitsan kylää jää vasemmalle puolelle Hassinlammet, jotka näkyvät puiden loimitse tielle.

20 Ajettaessa läpi Konnitsan kylän tullaan Sakkolasta Räisälään johtavalle tielle. Räisälästä päästään Imatralle johtavalle raja-asemalle Antrean ja muutaman muun pitäjän kautta, joskin tie on paikoin erittäin huonokuntoista. Räisälästä kannattaa ajaa hyväkuntoista tietä pitkin joko Käkisalmeen tai Myllypellon kautta Pietari-Käkisalmen tielle.



Sankarivainajien muistomerkki paljastettu 1994. Yläkuvassa lahjoitusmaatalonpoikien patsaan reliefi.

Omilla rakkailla pelloilla

JATKOJA etusivulta

Viljelyspäälliköt ja kansanhuolto

Paluu Karjalaan -kirjan mukaan viljelyspäälliköillä oli alkusyksystä 1941 lähtien tärkeä asema "maataloustuotantotaistelussa".

Ensimmäisten joukossa he palasivat kotiseudulle ja muodostivat piirinsä, kylän tai koulupiirin asukkaista työryhmiä ja yrittivät saada ennen varhaisen talven tuloa korjattua mahdollisimman suuren osan sitä satoa, mikä tilapäisasukkailla oli jäänyt jäljelle.

Myöhemmin he tekivät kylvö- ja korjuusuunnitelmia tiloille, toimivat säännöstelyviranomaisina ja ehdottivat, ketkä olisi saatava rintamalta kylvö- tai sadonkorjuulomille.

Noitermaan koulupiirin viljelyspäällikkönä oli Paavo Pelkonen Savimäeltä. Tiituan ja Musakanlahden viljelyspäällikkönä oli Matti Viskari. Hänet oli määrätty väijytyksen uhriksi joutuneen Tuomas Kukon tilalle.

Toini Pelkonen, o.s. Vesikko, oli nuorikkona Pelkosella, ja muistelee: "Äijä oli viljelyspäällikkö, ja näiden tehtävien hoidossa häneltä meni paljon aikaa ja se oli pois kotitöistä. Viljelysuunnitelmia tehtiin ja viljan- ja maidonluovutukset valtiolle kovenivat. Laskimme Maijan kanssa äijän avuksi työvoima- ja viljelyskortteja monet päivät. Tuli myös määräyksiä mottimetsään".

Pyhjärven kunnan kansanhuollonjohtajan "epäkiitollinen ja tärkeä tehtävä", kuten Vpl. Pyhjärven historiassa mainitaan, oli savi-mäkeläisen Yrjö Inkisen hoidettavana.

Eeva Virkki, o.s. Inkinen: "Isäni, Yrjö Inkinen oli talvella 1942 saanut määräyksen kansanhuollonjohtajaksi Pyhjärvelle, ja kun työviikot olivat kuusi-päiväisiä, ei hän ehtinyt tekemään kotitöitä. Se oli kuitenkin hyvä, että hän

järjesti kulloinkin ajankoh- taisten töitten teon. Isä oli sitä sukupolvea, joka ei tehnyt pyhätöitä, ellei välttämätön tarve sitä vaatinut. Hän sanoi aina, ettei pyhätöillä ole siunausta".

Talkootyötä ja maatalouslomia

Viljelyspäälliköiden muodostamat työryhmät aloittivat venäläisiltä jääneen sadon korjuutyön syksyllä 1941 niin pian kuin se oli mahdollista.

Toini Pelkonen: "Tulin Noitermaahan 25.10. Marraskuun alussa tulivat appeni Paavo Pelkonen ja Maija. Asuimme sen syys-talven kolmisin Savimäellä. Työryhmät tekivät ahkerasti töitä kylmästä ja sateesta välittämättä. Oli viljankorjuuta ja perunannostoa. Puimista riitti myöhään talveen. Isät Paavo Pelkonen ja Matti Vesikko olivat samassa puintiryhmässä koko ajan, Paavo moottorimiehenä ja Matti syöttäjänä..."

Eeva Virkki: "Syksyllä 1941 oli viljaa saatu jonkin verran korjattua. Sitä pui-tiin syksyn mittaan ja talvel-lakin. Muistan, kun tammi-kuussa 1942 pui-tiin mei-dän riihisarraimessa sinne koottuja kauroja. Olin ol-kinärtteen päällä ulkopuo-lella, oli kova pakkanen ja palelin heikoissa jalkineis-sani".

Kevään 1942 toukutyöt jouduttiin tekemään monessa tapauksessa myöhäs-sä, olihan silloin vasta pää-asiallinen paluu kotiseudul-le.

Satokausi 1943 oli siinä mielessä onnellinen, että sil-loin voitiin sekä kylvää että korjata lähes normaaliolois-sa. Talkootyö oli voimis-saan ja rintamalla olleet mie-het saivat myös suuresti toivottuja ja tarpeellisia maatalouslomia.

Tauno Heikkonen: "Mie-het pääsivät kylvö- ja muil-le maatalouslomille. Minis-teriö suositteli kuukauden maatalouslomaa. Valtion toimesta järjestettiin trak-toreita. Noitermaan seu-

dulla niitä oli yksi ja sitä ajoi Onni Iso-Pahkala. 1943 oli otollinen kesä, silloin saatiin hyvät sadot".

Aarne Puranen: "Sain keväällä 1942 kuukauden pituisen työloman. Työtä riitti, kun syyskynnötkin oli tekemättä. Saimme naapu-rista Pulakalta toisen he-vosen. Nyt työt sujuivat hyvin ja viljat tulivat ajal-laan kylvöön".

Iida Pulakka: "Ensimmäinen työ keväällä 1942 oli aidata karjalle laitumet, ja sitten alkoivat maatalo-ustyöt. Valtion välityksellä saatua siemenviljaa jaettiin Taubilan riihellä ja sieltä vil-jelijät saivat sitä ostaa mää-räannoksen. Myöhäiseksi menivät kylvötyöt, kun he-vospelillä tehtiin. Peitin vii-meiset kaurankylvökset suomaalle 6. päivä kesä-kuuta. Maa oli sateen jäl-keen kostea ja lämmin. Pal-jasta jalkaa poltti, kun hank-mon jäljessä kuljin, mutta siemen iti ennätysajassa ja kaura kasvoi mahtavasti.

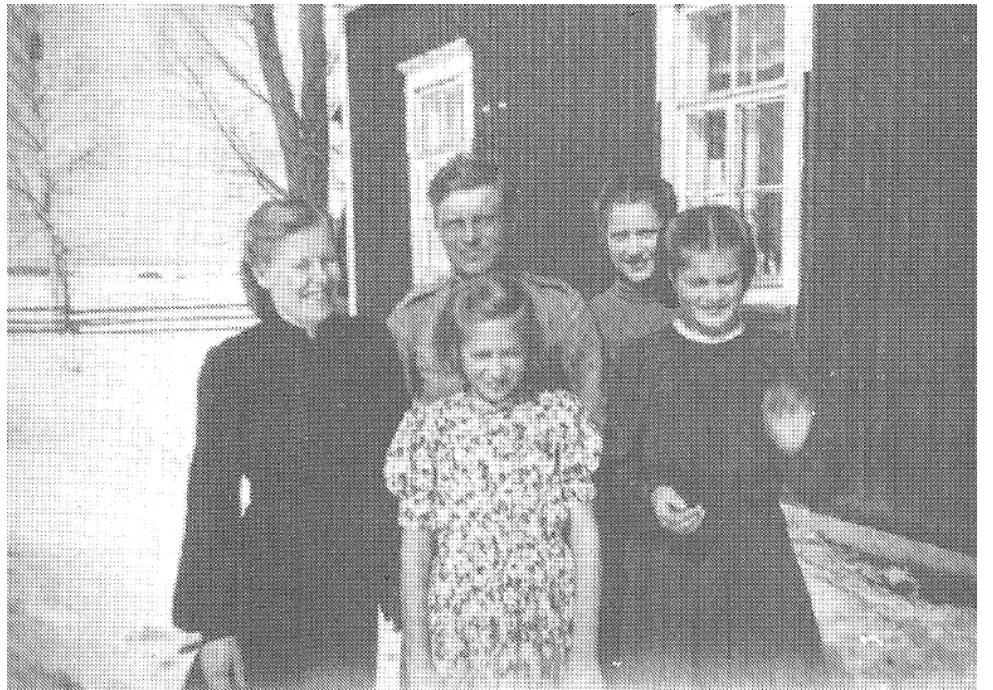
Meidän pelloista oli suurin osa ollut kesannolla ja voi sitä kasvaa sinä vuon-na. Ei koskaan ennen Ku-jassuun pelloilta oltu saatu sellaista satoa.

Myös 1943 kesä oli hyvä satovuosi. Meidän suopel-lolla kasvoi silloin vahvaa vehnää, ohraa ja kauraa. Puimakoneosuuskunta toi-mi entiseen tapaan ja puin-tityöt tehtiin parin, kolmen talon kanssa yhteisesti".

Elina Matikainen: "Heikki pääsi kylvölomal-le ja viljat saatiin maahan ilman vieraan apua. Mei-dän pellolla Vanhallamäellä kasvoi hyvää vehnää. Mi-nulla oli huoli, miten sen saisisimme korjatuksi, kun työvoimaa oli vähän. Mut-ta Paavo Pelkonen järjesti puintikoneen paikalle ja hä-nen ja naapurien avulla saimme vehnät puiduksi".

Aune Kähkönen: "Kylä-läiset kävivät talkootöissä toisillaan niin, että rintamalla olevienkin pelloilta saatiin heinät tehdyiksi, vil-jat korjatuiksi ja puiduiksi".

Eeva Virkki: "Kyllä mei-



Pelkosen talon seinustalla pääsiäisenä 1942. Vasemmalta Toini Pelkonen ja miehensä Lauri. Pelkosen sisarukset Maija takana, edessä Hilka ja Taimi.

lakin joku veljistäni saattoi saada viljelysloman kevääl-lä kylvöaikaan ja syksyllä sadonkorjuuajana, mutta kun hevosvoimin työt teh-tiin, vei se pidemmän ajan kuin nykyisin, ja jos sattui-vat olemaan epäsuotuisat ilmat loma – aikana, jäivät työt kesken".

Työvelvolliset ja vankityövoima

Sota-aikana työvelvolli-suuslaki koski jokaista Suo-men 18-54-vuotiasta kansalaista. Työvelvollinen voitiin määrätä tekemään "maanpuolustukselle tai väestön toimeentulolle tär-keää tai maan talouselä-män ylläpitämiseksi välttä-mätöntä työtä". (Otavan Iso Tietosanakirja, osa 9).

Pyhjärvelläkin oli maa-taloustöissä apuna muualta Suomesta tulleita työvelvol-lisia.

Eeva Virkki: "Kesällä 1942 meillä oli Viipurista kaksi konttoristia apuna, mutta kun he eivät olleet ennen tehneet maatöitä, niin opettelusihan se meni, vaikka yrittivät kovasti olla apuna. Syksyllä 1943 oli kuusi kuopiolaista naista perunankaivuussa. Heiltä työ sujui tötusteesti".

Toini Pelkonen: "Kau-pungeista oli komennettu naisia työvelvollisiksi maa-laistaloihin. Puintipäivänä oli useita kuopiolaista naisia kanssani olkipuolella. Ta-vallisesti saman työn teki kolme henkilöä, nyt meitä oli seitsemän. Illalla he sa-noivat: "Aina olemme tien-neet maatyön olevan ras-kasta, mutta emme kos-kaan uskoneet, että se on näin rankkaa".

Heikki Karttunen: "Maataloustöissä avustivat muualta tulleet työvelvolli-set ja sotavangit. Vankeja kohdeltiin ymmärtäväisesti ja asiallisesti, eikä heistä ku-kaan karannut tai tehnyt väkivaltaa".

Toini Pelkonen: "Sota-vangit, joita käytettiin maa-taloustöihin, tulivat Noiter-maahan 1943. Savimäen rii-hessä oli vankileiri ja van-keja oli noin 20. He olivat päivät taloissa töissä ja yöksi

heidät tuotiin riiheen, jota vartiomiehet vartioivat. Nämä miehet olivat työte-liäitä, herkkiä ja sopuisia miehiä. Porsaanmäellä äiti-ni oli usein vangin, Maxi-min, kanssa kahden, kun isä oli Is-joukoissa ja pal-jon poissa kotoa.

On siinä myöhemmin naurua riittänyt, kun äitini lähti kuljettamaan vankeja Savimäelle yöksi. Siinä oli-vat Porsaanmäen kaikki seitsemän vankia, matkaa kertyi kaksi kilometriä, jos-ta osa oli metsätietä.

Sääntöihin kuului, että täl-laista joukkoa kuljettaessa piti olla kivääri mukana, niin oli äidilläänikin. Silloin oli tehtävässä tuskaa ja pel-koa. Äiti kävi myös met-sässä vangin kanssa aittaa tekemässä, mutta hän ei antanut Maximille kirvestä. Maxim oli huomannut äiti-ni pelon ja yrittänyt vedet silmissä selvittää, ettei hän-tä tarvitse pelätä. Myöhem-min hän saikin vapaasti käyttää kaikkia työkaluja.

Vangit olivat erittäin lap-sirakkaita. Tuula juoksi aina Pelkosen vangin, Bro-horin luo ja oppi venäläi-siä sanoja. Brohoi sanoikin: "Tuula hyvä tyttö, hutoi äiti". En koskaan edes yrit-tänyt sanoa mitään venä-jäksi".

Eeva Virkki: "Kun Savi-mäelle tuli vankileiri, haki Pauli-veljeni, joka silloin oli lomalla, meillekin yh-den vangin. Tämä vanki kävi meillä sitten toista vuotta töissä. Oli määräys, että vangin mukana piti olla vartija. Kun Pauli lähti lo-malta, kävin minä parina päivänä hakemassa Vasilia töihin, mutta sitten hän kul-kikesän ja talven yksin tuon vajaan kilometrin matkan.

Vasili oli kotoisin jostain Etelä-Venäjältä, siviili-ammatiltaan laborantti, mutta tottui hyvin maanviljelys-töihin. Hän ei osannut suo-mea meille tullessaan, mut-ta Aune, Paulin vaimo, opetti häntä sen verran, että tämä tuli kanssamme toi-meen. Aune oli oppinut muutaman sanan venäjää ollessaan lottakomennuk-sella Vianan-Karjalassa.

Oli määrätty, ettei vanki saa syödä talonväen kanssa samassa pöydässä. Äitini sanoi: "Minulla on vielä kolme poikaa rintamalla. En toivo, mutta jos niin käy, että heistä joku jää vangiksi, tahtoisin, että hän-tä kohdeltaisiin inhimillises-ti. Vasili saa syödä kans-samme samassa pöydäs-sä".

Kerran oli tullut vankilei-rille Punaisen Ristin paketti. Seuraavana päivänä Vasili toi taskussaan luumuja ja suuria sokerinpaloja pik-kuveljelleni Jormalle, jo-hon hän oli kovasti kiinty-nyt.

Kun vankileiri kesäkuu-sa 1944 siirrettiin pois Noi-termaasta, äiti sanoi kiittä-neensä Vasilia tunnolliseksi ja hyväksi työntekijäksi, ja kyynleet olivat kohonneet erotessa molempien sil-miin".

Elina Matikainen: "Syksyllä meillä oli kaksi vankia apuna kyntötöissä. Heidät oli majoitettu Pel-kosen riiheen. Aamulla he tulivat vartijan mukana, mutta illalla jouduin itse heidät saattamaan takaisin. Se oli jännittävä tilanne.

Eräänä iltana vangit oli-vat kahden hevosen kanssa töissä pimeään asti, ja aloimme jo äijän kanssa hätäillä, mihin he ovat jou-tuneet. Viimein he tulivat ja selittivät, että tahtoivat saa-da sen peltolohkon kynnöt loppuun.

Kerran annoin heille Hei-kin rintamalta tuomaa tu-pakkaa, ja tästä mielissään vangit pilkkoiivat ison ka-san polttopuita".

Irmeli Kaario: "Meillä (Wettestrand) oli töissä ve-näläinen sotavanki Grego-rij, josta pidimme kaikki. Hän oli lapsille ystävällinen ja kerran muistan hänen etsineen ja löytäneen met-sästä vastasyntyneen vasi-kan, jota karjakko ei ollut löytänyt.

Kun Karjalasta joudut-tiin lähtemään, muistan Gregorijn itkeneen katkerasti. Hän viihtyi meillä ja olisi mielellään jäänyt Suo-meen".



Yrjö Inkisen pihapiiriä 1930-luvun lopulla. Rakennukset säilyivät sodan tuhoilta.

Viimeinen touonaika omilla pelloilla Kevään 1944 toukokuuta tehtiin vielä toivorikkain mielin, mutta kesäkuun alussa tuli odottamaton muutos: vihollisen suurhyökkäys ja siviiliväestön evakointi.

Saimi Pärssinen: "Kaikki olivat iloisia, kun oli päästy kotiin. Tehtiin pitkiä päiviä ja autettiin naapureita. Alkukesästä 1944 tuli muutos. Olavi-veljeni lähti Iskoulutukseen. Minä äestelin isän kanssa peltoa ja yhdessä kylvettiin siemenet maahan".

Aune Inkinen: "Kaunis kesä oli tulossa ja aurinko lämmitti suloisesti. Pelloilla oras viheriöi ja ruis oli tähtikällä. Huolimatta sodan aiheuttamasta ylinästä ja tärinästä ihmiset tekivät askareitaan. Pommi- ja hävittäjäkoneitten lennellässä ylämme piilouduimme tiiliseinäisen navetan suojaan, kunnes vaara oli ohi.

Olimme Eevan kanssa kylväneet juurikasvien siemenet maahan ja tuoneet kukkien taimia Iso-Pahkalasta Kiimajärveltä ja istutaneet ne pihan koristukseksi. Istutin juuri krassin taimia verannan viereen, kun ylitsemme lensi lentokone ja putosi Noitermaan metsään..."

Toini Pelkonen: "Perhe oli lähdössä perunan kylvöön kesäkuun yhdeksäntenä päivänä, kun alkoi kuulla hirveä jyryä. Kaikki lähtivät kuitenkin pellolle..."

Sen kesän sato korjattiin raskain mielin. Oltiin työvelvollisina omilla pelloilla mielessä pelko ja epävarmuus omasta ja isänmaan kohtalosta.

Iida Pulakka: "Jälkeenpäin on arvosteltu, miksi karjalaiset päästettiin takaisin sotatoimialueelle. Jumala siunasi silloin meitä Suomen kansaa Karjalan peltojen kasvulla.

Monta vaunulastia lähti Pyhäjärvenkin asemalta ylimääräistä, luovutettavaa leipäviljaa muualle Suomeen.

Näin sen, sillä olin hevosen kanssa asemalle viljäsäkkejä ajamassa... Kun pommikoneet alkukesällä - 44 pudottivat lastinsa Haitermaan asemalle, sehän oli lähellä Noitermaata, tajuntani hiipi ajatus: lainaa oli Karjalan lapsille tämä isänmaan kamara näinä vuosina. Mutta; niitä vuosia en antaisi pois".

ANNA-LIISA
HEIKKILÄ

Pyhäkylloiset hyväksyivät seuralle säännöt

Sunnuntaina 21.4. Vpl. Pyhäkylän koulupiiriläiset koontuivat vuosittaiseen tapahtumaansa Sastamalan Kiikkaan. Kokouspaikka Kinnalan Koukku oli jo entuudestaan tuttu kokouspaikka. Tilaisuuden aluksi nautittiin seuran 15-vuotisen toiminnan merkeissä maittava lounas.

Seuran puheenjohtaja Mauri Hauhia lausui osanottajat tervetulleeksi kokoukseen. Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin Pertti Hakanen ja sihteeriksi Seija Jokinen.

Toimintakertomus ja tilit esiteltiin ja hyväksyttiin ja hallitukselle myönnettiin vastuuvapaus. Todettiin seuran jättihankkeen kaksiosaisen Vpl. Kaunista Pyhäjärveä kirjahankeen onnistuneen hyvin. Kirjaa on edelleen saatavissa hallituksen jäseniltä.

Vaikka seura onkin jo toiminut 15 vuotta, vastassa kokouksessa käsiteltiin ja hyväksyttiin uudet säännöt Vpl. Pyhäkylä-Seuralle. Hyväksyttiin hallituksen esitys seuran toiminta- ja taloussuunnitelmaksi alkaneelle toimintakaudelle.

Hallitukseen valittiin Mauria Hauhia, Seija Jokinen, Jukka Pusa, Maila Hägglund, Veikko Pitkänen, Irma Karppanen, Liisa Saarinen, Reini Kukko, Aino Pöyhönen ja Kauko Hinkkanen.

Toiminnantarkastajaksi valittiin Pertti Tikka ja varalle Antti Kaasalainen.

Seuran johdossa pitkään toiminut Toivo Hinkkanen kutsuttiin seuran kunniapuheenjohtajaksi ja Irma Karppanen kunniajäseneksi.

Varsinainen kokouksen päätettyä Toivo Hinkkasen tyttärentytär Jonna Hirvikoski esitti Maila Hägglundin säestyksellä yksinlaulua.

Irma Karppanen muisteli sukuseuran alkuvaiheita ja ensimmäistä Pyhäkylään suuntautunutta koulupiirin kotiseutumatkaa.

Puheenjohtaja Mauri Hauhia esitteli kuvakollaa-

sia avulla seuran toimintaa. Todettiin koulupiirin aloitteesta yhdessä Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön kanssa saadun aikaan näyttävät valokuvanäyttelyt Tyrvään Museon tiloihin ja näyttelystä on saatu taltioitua 1200 valokuvaa dvd:lle, josta Pyhäkylän koulupiiriin ohella ovat myös muut kotiseutukirjojen kirjoittajat saaneet käyttöönsä vanhaa kuva-aineistoa.

Koulupiirin kartta valmistui jo seuran toiminnan alkuvaiheessa.

Mahtava suururakka "Kaunista Vpl. Pyhäjärveä" kirjasarja on löytänyt tiensä moneen sataan kotiin. Vanhojen asiakirjojen tutkimista ja taltioimista on syytä edelleen jatkaa. Viimeksi on mm. Mannerheim-liiton

Pyhäjärven osaston sodan aikainen arkisto taltioitu Mikkelin maakunta-arkistoon.

Seuralla on myös omat kotisivut, joita Mauri Hauhia ylläpitää. Vpl. Pyhäjärvi-lehdessä ja Karjala-lehdessä tiedotetaan seuran tapahtumista.

Toivo Hinkkasen tytär Seija Hirvikoski oli laatinut mielenkiintoisen tutkielman eri evakkolasten vaiheista kertovista kirjoista lopettaen esityksensä oma-kohtaiseen toteamukseen: "Evakkolapsen lapsi".

Lapsuudestani jäi mieleen, että oli tärkeää tehdä tai olla tekevinään työtä koko ajan. Kaupungissa asuvat koulutoverini naureskelivät siirtokarjalaista taustaani. Aikuistuessani se alkoi muodostua minulle voimavaraksi. Minusta puhkesi esiin karjalaisen isän tyttö. Hämmästyttävä oivallus tämän päivän kielellä: Isäni oli pakolainen. Olen siis pakolaisen lapsi.

Jonkinlainen sädekehä, harmonia ja aurinko ympäröi ajatusta isäni lapsuudesta Karjalassa. Työntäyteistä, niukkaakin arkea se lieenee kuitenkin ollut. Siellä Pyhäjärven hiekkaisessa mullassa ovat juureni syvällä. Sieltä ovat muuttaneet minuun kenties herkyys itkuun ja nauruun. Ja joku selittämätön kaipaus. Evakkolapsen etuoikeus".

Koulupiiritapaamisen yhteyteen oli koottu myös pyhäkyläläisten naisten kotona Pyhäjärvellä tehtyjen käsitöiden näyttely.

Herkkä koulupiiriin kokous päätettiin yhteislauluun. Hallituksen kokouksessa seuran puheenjohtajaksi valittiin edelleen Mauri Hauhia, varapuheenjohtajaksi Maila Hägglund, sihteeriksi Seija Jokinen ja rahastonhoitajaksi Jukka Pusa.

Entiset toimikunnat ja työryhmät valmistelevat hallitukselle seuran toimintaa.

REINO ÄIKIÄ



Rahastonhoitaja Jukka Pusa ja kokouksen puheenjohtaja Pertti Hakanen tiliasioiden käsittelyssä.



Seuran puheenjohtaja Mauri Hauhia onnittelee kunniapuheenjohtaja Toivo Hinkkasta ja kunniajäsentä Irma Karppasta.



Jonna Hirvikoski esitti yksinlaulua Maila Hägglundin säestyksellä.



Käsityönäyttelyn antimet eivät saa oikeutta mustavalkokuvassa. Näihin on uhrattu lukemattomia työtunteja.

Lavialaiset aikaansaivat laadukkaan kyläkirjan Hanhijoen koulupiirin elämästä

Pari vuotta sitten ilmestyi Hanhijoen seudun kyläyhdistyksen toimittamana teos Eläköön Hanhijoki. Suurikokoisen, kovakantisen 300 sivua käsittävän aineiston kirjaksi on koonnut Eeva Kukkula.

Kirjan alkulehdellä ”kyläyhdistys kiittää Sulo Rampa arvokkaasta kirjoitustusta materiaalista”. Ja syytä on kiittääkin. Sulo Rampa muutti Laviaan 1947 ja hän on iältään tällä hetkellä kyläyhdistyksen vanhin ja lisäksi omaa hyvän muistin.

Hän on tallentanut monia kyläkunnan keskeisiä asioita omaan arkistoonsa ja taitavana kirjoittajana hän julkaisut niitä myös omista kirjoistaan. Tähän Hanhijoen koulupiirin elämää käsittävään teokseen hän on tallentanut kylän historiaa erinomaisin kirjoituksin ja valokuvin 63 vuoden ajalta.

Lavia oli sodan jälkeen yksi pyhäjärveläisten maanviljelijöiden sijoituskunnista. Hanhijoen koulupiiriinkin laitamalle Kivijärven vesijättömaalle muodostettiin neljä siirtolaistilaa, neljä rintamamiestilaa ja kaksi muuta perhetilaa, jotka olivat ostaneet Kivijärven vesijättöä. Myöhemmin tuli vielä kolme muuta tilaa, siis yhteensä 13. Lisäksi koulupiiriin rakennettiin 10 uutta omakotitaloa.

Mutta ennen kuin elämä siellä Kivijärven maassa pääsi alkamaan, se vaati suunnattomasti työtä ja edelleen työtä. Koko alue oli autio ja tyhjä, ei ainuttakaan rakennusta. Suoalueet ojitettiin, mutta syysateiden tultua ojitetut pellot lainehtivat järvenä. Siirtolaiset olivat jo valmiina jättämään homman sikseen. Koska siirtolaisille oli valtion toimesta luvattu elinkelpoiset tilat, oli tulvat saatava hallintaan. Valtion toimesta aloitettiin suuritoiset koskien ja niiden alajuoksun perkaukset.

Karjalaisten ja rintamamiesten kustannuksista vastasi valtio. Mutta koska kuivatuksesta hyötyi moni paikkakuntalainenkin lisämaana, joutuivat he tietenkin maksamaan saamansa pinta-alan mukaan.

Tämä vesijättömaiden kuivatus oli suuri edistysaskel koko paikkakunnalle. Koko tämä laaja alue oli ollut aikaisemmin kelvotonta joutomaata. Sulo Rampa oli koko ajan itse mukana näissä kuivatustöissä ja hänen tekstinsä valokuvineen on asiantuntijan selkokielistä kuvausta vaikeista työolosuhteista.

Se aika oli monenlaisen muunkin rakentamisen aikaa. Asuin- ja talousrakennusten rakentamista, teiden ja siltojen rakentamista, säh-

kölinjojen vetämistä, metsätöitä sekä puutavaran tekoa. Mielettänyt puurtamista, jossa työkaluina olivat useimmiten lapio ja kuokka, sekä pokasaha ja justeerri. Ja miehen työkaverina tietysti se uskollisista uskollisin puurtaja, sisukas suomenhevonen.

Uusien asukkaiden myötä kylän väkimäärä lisääntyi. Hanhijärven koulua jouduttiin laajentamaan. Kyläkaupoissa oli viiksettä. Kylässä elettiin toivorikasta, vahvaa elämänmakuista aikaa siihen asti, kunnes alkoi tulla muutoksia. Niitä samoja rakennemuutoksia koettiin Suomen joka maaseutukylässä.

Se jaloissa ja apuna kasvanut nuorisoujoukko aikuistui, lähti opiskelemaan ja työhön muille paikkakunnille. Pelloilla ja metsissä koneet tekivät työt. Lapsien lukumäärä väheni ja Hanhijärvenkin koulu jouduttiin lakkauttamaan 1979.

Samana vuonna perustettiin Hanhijoen seudun kyläyhdistys, jonka monipuolisesta toiminnasta kertoo tämä nyt julkaistu kyläkirja.

Teoksessa muistellaan kylän alkuperäisiä asuttajia sukhistorian ja upeiden vanhojen kuvien myötä. Kylässä sattuneita tapahtumia ja tarinoita. Lapsuuden jouluja ja muita lapsena koettuja tärkeitä tapahtumia.

Ja muistojen kultaama kirjo on laaja, 1950-luvun suulitansseista tämän päivän syksyiseen metsäkirkkoon.

Tosi hauska muistelmia Lutaajan pyykkirannasta sopisi vaikka kesäteatterin näytelmäksi. Joka kylässä on oma murteensa. Siitä on hauska pakina, *Mikä pani mul liikkuun?*

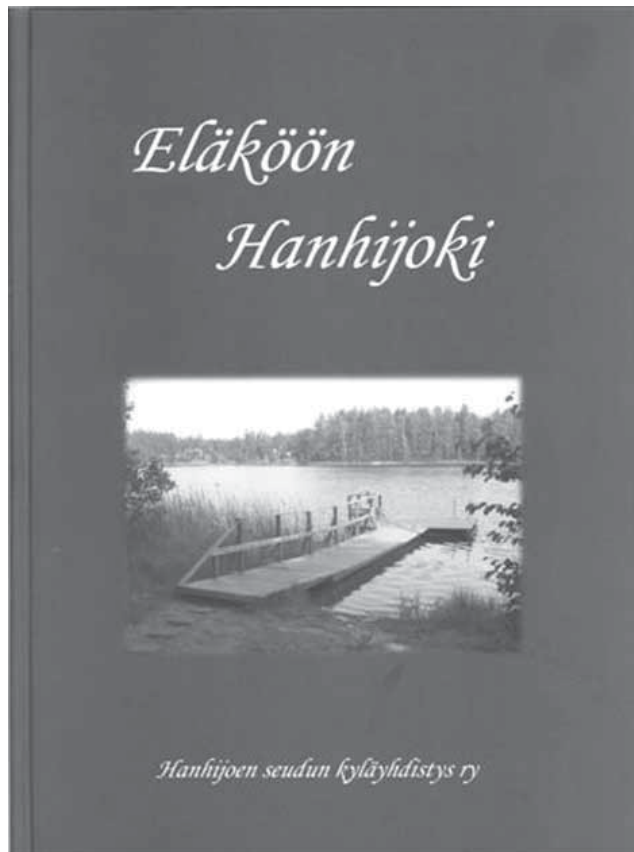
Samoin vanhassa kartassa on nimet niin kuin ne sanottiin *Tyrvään täuhaara, Erotusahre* jne.

Koulupiirissä oli monenlaista harrastustoimintaa. Suunniteltiin kesäjuhlia ja välillä tanssittiin Lavian purpuria, joka oli muuten Hanhijoen lähtöisin. Kyläläisten yhteisyys oli moni-ilmeistä ja innokasta.

Mutta mistä nykyinen kyläyhteisö saa toimeentulonsa?

1947 Hanhijoen koulupiirissä oli 349 asukasta. Vuonna 2010 asukkaita oli enää 73, joista eläkeläisiä 26. Koulupiiriin ulkopuolella käy työssä 22 henkilöä. Vaikka koulupiiriin ulkopuolelta hakeekin moni toimeentulonsa, niin paljon useampi lähiympäristön kunnista työllistyy Hanhijoen koulupiirissä.

Suurin työllistäjä on Tiina ja Juha Rampa omistama Satakunnan Taimitukku, joka on Suomen suurin



perennoja tuottava taimitarha. Taimitarha työllistää omistajien lisäksi kahdeksan vakituista työntekijää ja kausityövoimaa 15-20 henkilöä.

Kukkulan Pajan omistaja Joni Kukkula. Paja on hyvin vanha, mutta tänä päivänä pajan tärkein työkalu on hienosädeplasma, josta teräslevystä plasma leikkaa tietokoneohjatuksi kappaleita. Pajalta lähtee teräsoasia mm. kaivos- ja telakkateollisuuden tarpeisiin. Yritys on laajenemassa.

Esa Lepistön hallissa tehdään puusta mitä vain. Lasten leikkimökkejä, erilaisia puuleluja ja linnunpönttöjä ym.

Ammattimaista hevoskasvatusta koulupiiriin alueella on tehty vuosikymmenet.

Talli-yhtiö Kivimaa ay on kiinteistöyhtiö, jonka omistavat Liisa ja Jari Rampa. He rakensivat 12 hevosen hevostallin sekä ympäristöön hevostarhat ja yhden isomman ratsastuskentän. 'Hevostalli on vuokrattu ratsastusyrityksille. Tallin tiloissa toimii ratsastusseura Lavian Ratsastajat ry. Ratsastus on erittäin suosittua ja Lavian seurakunnan kanssa on järjestetty myös ratsastusriippileirejä.

Hevostaloutta on myös Lehtolan tilalla, omistajat Juha Lehtola ja Sari Siljanpää. Hevosten määrä tilalla on vuosien aikana vaihdellut kahdesta lähes kuuteenkymmeneen. Jouluksessa 2010 tilalla oli 32 hevosta, joista 17 keväälläistä varsapihatossa.

Hevoshoitola Kukkulan tilan omistaa Pasi Kuku-

la. Omien hevosten lisäksi tilalla on runsaasti hoitohevosia ja kesällä laitumilla niin siitostammoja kuin myös nuoria orivarsoja.

Lisäksi alueella on yksi mansikanviljelytila, yksi lypsakarjatala, yksi liha-nautakarjatala sekä kolme viljaviljelytilaa omine ja vuokramaineen.

Tässä pieni otos Eläköön Hanhijoki -teoksesta. Eeva Kukkula on koonnut 34:n eri kyläyhdistykseläisen kirjoitukset mielenkiintoiseksi kokonaisuudeksi.

Tekstiä täydentävät monet hienot valokuvat 1800-luvun henkilöistä tähän päivään. Luontoa ja eläimiä on kuvattu taitavasti. Nuoret oripojat päästelevät kesälaitumella täysillä. Kuvassa on vauhdin hurmaa ja samaa hurmaa on myös kolmella sikaporsalla, jotka karkasivat kylille. Kaililla jalat ilmassa, korvat vauhdin viimasta takavinnossa ja jokaisella ihan oikeasti suu naurun virneessä. Kuvaajan täysosuma.

SALME RINTALA

Kyläyhdistyksen toimittama teos maksaa 40 euroa. Jos läheteen postin välityksellä, hintaan tulee 10 euron postitusmaksu.

Teosta on saatavissa Eeva Kukkula, sähköposti eeva.kukkula@gmail.com

puhelin 050- 5488818, osoite Kivijärventie 507, 38600 Lavia

Matkoja muistokirjana

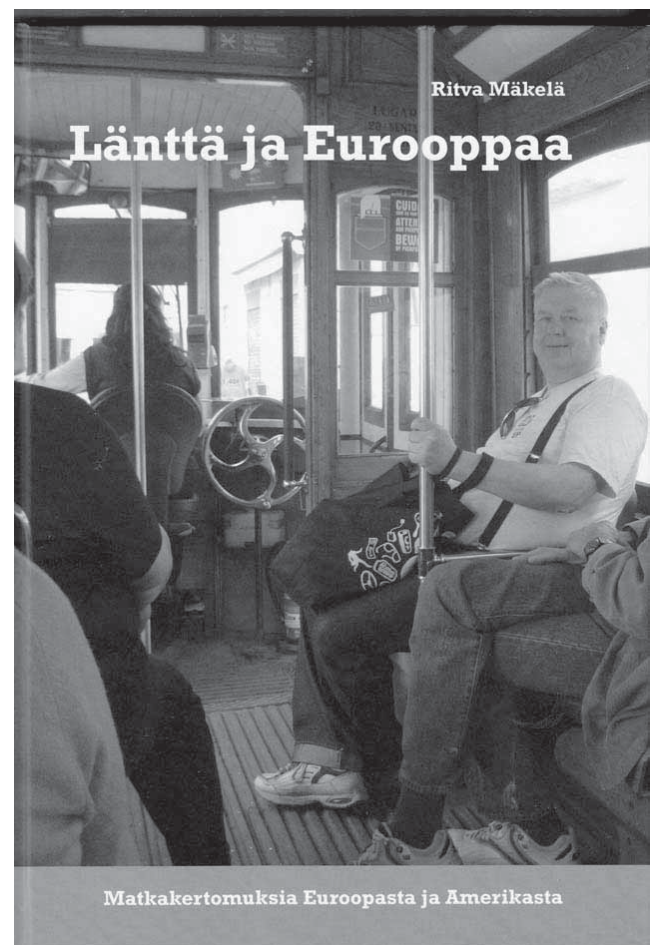
Kevään uutuuskirjoihin kuuluu Hannu Savolaisen (1954-2012) muistolle omistettu teos, nimeltään Läättä ja Eurooppaa, joka sisältää matkakertomuksia Euroopasta ja Amerikasta. Matkailu oli Savolaiselle tärkeä harrastus, ja kirjassa kerrotaan muun muassa hänen ensimmäisestä ja ainoaksi jääneestä käynnistään isänsä Jalo Savolaisen kotitalolla Pyhäjärven Rotjanlahdessa. Entisistä asukkaista siellä tosin oli muistona enää vanha kai-vo, jonka vettä hän pääsi maistamaan.

Kirjan muu sisältö johdattaa lukijan matkoille, joista enemmistö suuntautuu Eurooppaan. Suurimman roolin saa Unkari, mutta mukaan mahtuu muitakin kohteita; erityisesti

eurooppalaisia kulttuuri-kaupunkeja Lontoosta Lisaboniin ja Barcelonasta Bremaniin. Eurooppalaisen matkakohteitten lisäksi käväistään Floridassa ja Kuubassa.

Kirjan on kirjoittanut Hannu Savolaisen puoliso, lempäläinen tietokirjailija Ritva Mäkelä. Teos sopii hyvin oppaaksi matkoille tai nojatuolimatkojen tekemiseen. Kirjan hinta on 25 euroa. Sitä myydään Lemppälän kirjakaupassa ja sitä voi tilata myös tekijältä, jolloin hintaan lisätään postikulut. Tilaukset:

Ritva Mäkelä
Kotitie 2 B 5
37500 Lemppälä
puh. 050 518 5010
ritva.makela@koti.soon.fi



Läättä ja Eurooppaa on Hannu Savolaisen muistolle omistettu kirja.



Savolaisen kaivolla Pyhäjärven Rotjanlahdessa 2003. Kuvassa Ritva Mäkelä (vas.), Hannu Savolainen sekä Hannun kummitäti Seija Tiikkaja ja miehen- sä Kalevi.

Pietarin matkoihin liittyviä muistoja

Vpl Pyhäjärvi-lehden viime maaliskuun numerossa oli Kauko Hinkkasen mielenkiintoinen kirjoitus pyhäjärveläisten lukuisista kauppamatkoista Pietariin.

Tästä Pietarin matkoista lukiessaan sisareni, Kirstin, mieleen tulivat muistot isoisämme Pietarin-matkoista. Tässä pieni lisäys, liittyen Kaukon kirjoitukseen.

Isoisäni, lahjoitusmaatalonpoika Tuomas Hinkkanen, eli vuosina 1836 - 1915.

Hän syntyi ja teki elämäntyönsä Vpl Pyhäjärven Larjavassa.

Paikkakunnan tavan mukaan isoisänikin oli tiettävästi tehnyt lukuisia Pietarin matkoja. Näillä matkoilla hän oli käyttänyt viittä, joka oli sidottu leveällä vyöllä.

Isäni, Matti Hinkkanen, oli vain 16-vuotias, kun isoisä kuoli. Niinpä perhe halusi säilyttää jonkinlaisen muiston isoisän Pietarin matkoista. Tämä kudottu vyö oli vuonna 1936 vielä tallessa, mutta käyttö oli sitä kuluttanut ja vyö oli jo paikoin hituloinen.

Silloin äitini, Hilja, teki vyön paremmista osista hamosen tyttärelleen. Siihen kuuluivat myös valkoinen pusero ja esiliina. Sitten Kirstistä ja hamosesta kutsuttiin valokuvaaja Eelis Kaasalainen ottamaan oikein valokuva.

Jälkipolville tämä oheinen hameen kuva on tallentunut mm kirjoissa: Kaunist Vpl Pyhä-



järveä ja Elämää edestakaisin.

Tämä arvokas muisto Isoisämme Pietarin matkoista on säilynyt kaikista evakkotaipaleista huolimatta vielä Kirstillä tallessa.

Pyhäkylän-Seuran 15-vuotisjuhlassa su. 20.4.2013 Kinnalan Koululla oli myös pienimuotoinen evakkomatkoihin liittyvä käsityönäyttely. Siihen näyttelyyn Kirstin historiallisen hamosensalähetti.

TOIVO
HINKKANEN

Porissan poika kertoilee: Historiaa ja hengenpelastusta

Jos erään norjalaisen yliopistomiehen todistus on luotettava, niin oikeastaan Porissan pojalle kuuluisi hengenpelastusmitali.

Näinä päivinä, jolloin suomalaisten Nato-uskovaisten ohjelmaan kuuluu erityisesti pohjoismainen yhteistyö, semmoinen mitali olisi varmaan arvaamattomassa arvossa. Sehän olisi ansaittu juuri Natokansalaisen pelastamisesta.

Toisaalta se tietysti yleisimmin tietoon tulleen voisi lisätä kiukkua arabimaailmassa ja saattaa kantajansa vaikkapa al Qaidan likvididointilistalle. Kuka tietää, mikä parasta olisi tässä jatkuvassa henkisen sodankäynnin maailmassa, minne hallitusherramme meitä kiskovat ikenet irvessä.

Tapahtui kuitenkin niinä päivinä, jolloin olin työurani puolimaissa, että Jyväskylässä valmisteltiin pohjoismaista historioitsijakonferenssia. Astelin luennon jälkeen kahvitauelle laitokseni viereisen musiikkitalon kahvioon. Kun tarjotimeni kera katselin sopivaa laskeutumisalustaa, näkyi jostain pöydästä käsi viittoilevan ikään kuin seuraan liittymisen merkiksi.

Yksi hahmo näytti ennen esitellyltä. Tällä muodolla varustettu pitkänhuiskea viikinki tervehti nimensä mainiten. Kääntyen seuralaiseni puoleen hän esitteli minut lisäten noin vain ohimennen: hän on pelastanut henkeni.

Laitokseni nuorekas työporukka kevensi hommiensa arkipäivää mm. huvittelemaalla, miten kaveria onnistuisi hyvin säilyttämään. Joskus huvi luontui niin hyvin, että se varmasti olisi karsinut pelistä paitsi heikkohermoiset, myös sydänvikaiset.

Pärjäsinkin joukossa aika hyvin, vaikka kerran hämärässä vaatekaapin piilossa odottanut kollega säilytti minut korkeushypyn omaan ennätykseen.

Yllätyksiin tottuneena silti hieman säikähdin kuulemaani peräkaneettia, joka sai seurueen katselemaan vähäistä persoonaani kohdellaan kiinnostuneena. Toinnun kiitettävästi ja kykenin palauttamaan mieleeni, kuka oli pöydästä minulle viitannut ja mistä oli kysymys.

Olihan se aika erikoinen tapaus ja kertoo siitä, milaista arvaamattomuutta tämä elämämme ja oloimme pystyy tarjoamaan.

Pidettiin muuatta pohjoismaista historiakokousta Ruotsissa Hässelbyn linnassa. Siellä osallistujille tarjottiin kansankodin runsaista varastoista niin hengen kuin kehon ravintoa, edellisistä pois lukien tanskalaisen esitelmät.

Tanskahan ei ole voinut syntyä Baabelin kieltensekoituksessa, vaan aivan josain muussa myllyssä. Tanskalaisen esitelmöidessä voi torkkua, ja voihan aterioidessa hakeutua muiden skandinaavien seuraan.

Niinpä nautin lounastani vierelläni pöydässä Tromssan yliopiston lehtori Herstad ja vastakkaisella puolella hyvä opiskeluaikainen kaverini, myöhempi valtionarkiston hoitaja Toivo Paloposki. Hänen esi-isänsä oli ollut 1600-luvulla pappina Kannaksella. Jonkin sodan aikana venäläiset olivat sytyttäneet papin parin palamaan, mistä Toivo sanoi erikoisen sukunimen johtuvan.

Paloposki ja minä pidimme juttua vireillä ja heitimme huulta Kekkosen edesottamuksista hänen saunottaessaan neuvostovereita. Herstad nauroi meidän jutuillemme pakahuakseen. Kai vähältä piti, ettei pakahtunutkin, sillä yht'äkkiä Paloposki ja minä havaitsimme, että Herstad on ihan vaiti ja totinen, sitten norjalaisen kasvot alkavat punehtua, hän ei saa sanaa suustaan, katsoo silmät selällään avuttomana, yrittää kohottaa suuta, mutta alkaa kallistua eteenpäin kohti pöytää.

Olimme juuri syömässä lihakeittoa, missä lihaa oli sekä paloina että paloista irronneina säikeinä liemen joukossa. Paloposki ja minä tietysti säikähdimme perin juurin, mutta siinä ei juuri ollut konsultoinnille aikaa eikä avun tilaamisen tilaisuutta, kun kaveri on tukehtumassa.

Sen kummemmin empi-mättä edes harkita nousin ja läimäytin Herstadia oikein isän kädestä kämmenellä selkään jonnekin la-

pojen tienoille. Meillä oli onnea. Lehtori oli vetäissyt jotain hengitystien tukkeeksi, mutta täräys auttoi saamaan tuon lihasäikeeksi päätellyt tukoksen irti.

Herstad oli tapauksen jälkeen kovin hiljainen ja totinen, enkä ihmettele, sillä tilanne näytti hyvin pahalta.

Pöytämme sijaitsi ruokailutilan päässä hieman syrjässä. Salissa käytökseni herätti levottomuutta. "En finne igen", nyt pöytänäpurin uhrina.

Verrattain pian rauha palautui, etenkin kun huitaisun uhri itse luonnehti sen ilmoituksellaan lääkintätoimeksi, jolla oli ollut toivotu vaikutus.

Kun ei ole tullut mitalia, katson kuitenkin tehneeni aivan riittävästi Skandinavian suuntautuvaa humanitaarista työtä.

Tämä humanius korostuu etenkin siksi, että norjalaiset ovat aivan erityisesti vihanneet suomen kieltä Ruijassa, aivan kuten ruotsalaiset ovat tehneet koko Ruotsissa ja finlandarit täällä Suomessa.

En luota koko pohjoismaiseen yhteistyöhön. Kylä-lähän se nyt Ruotsille kelpaisi, kun maa luopuu yleisestä asevelvollisuudesta. On tietysti Ruotsin vanhaan tapaan hyvä istua tuoleen suomalaisilla takamukilla, ja Norjahan on Nato-valinnallaan osoittanut täyden piittaamattomuutensa Suomesta.

ERKKI LEHTINEN

Karjala ja Ranta-Ruotsi samassa veneessä

Luettuani Juha Ruusuvuoren kirjan Muukalainen Ranta-Ruotsissa, en voinut välttää vertaamasta länsirannikon ruotsinkielistä aluetta Karjalaan. Monessakin mielessä asioilla on valtavasti yhtäläisyyksiä.

Historiassa on milloin Ruotsi ja milloin Venäjä vyörynyt Suomea pitämämme maa-alueen ylitse ja kumpikin jättänyt sinne omat puumerkkinsä. Sitten viimeisimmät sodat karakoittivat karjalaiset omilta alueiltaan. Rannikolla ei sellaista tapahtunut kuitenkaan.

Jostain lisää väkeä vain kertyi tähän maapallon kolkkaan ja levittäytyi keskelle työntäen edellään asujia sekä länteen, pohjoiseen ja itään. Alkoivat nimittämään itseään suomalaisiksi.

Rannikolla puhuttiin

Ruotsin vaikutuksesta ruotsia, idässä venäjää ja karjalaa. Sittenmin Neuvostoliitto halusi siirtää Suomen rajaa sisemmäs ja karjalaiset joutuivat ahtautumaan muun väestön keskelle ja keskuuteen. Laitettiin portti takaa kiinni.

Länsirannikolla ei onneksi aivan niin käynyt. Kuitenkin valtaväestö, lisääntyessään, alkoi ahtamaan ruotsinkielisiä rannikolle ja karjalaisia itärajan tuntumaan. Kapeat kaistaleet idässä ja lännessä kertovat juuri tästä.

Rantaruohtalaiset, joiksi Ruusuvuori rannikolla asuvia nimittää, ovat sikäli paremmassa asemassa, että vaikka kuinka suomenkielinen väestö pullistelisi ja työntäisi rannikon väestöä länteen päin, Merenkurkun maannousu antaa koko ajan uutta liikkumatilaa. Karja-

laisilla ei ole muuta kuin tyytyä olemassaoleviin paikkoihin ja Venäjän nykyjohdon myötävaikutuksella päästä matkailemaan entisillä kotiseuduillaan.

Karjalaisuuteni on itselleni valtava voimavara, samoin rantaruotsalaisilla omansa. Valtaväestö koettaa kaikin keinoin saada onnellisuuteen, itsenäisyyteen, välittömyyteen jne. liittyviä tekijöitä, joilla karjalaiset ja rantaruotsalaiset pysyvät hengissä.

Sisämaahan sijoitetut karjalaiset, joiksi itsenikin luen, joutuvat pitämään ääntä ja puoliaan oman perimänsä ja kulttuurinsa puolesta. Sekös sitten vielä joitakin tahtoja ärsyttää tai hieman kiukuttaa edelleen.

Olenkin itse huomannut, että Ahvenanmaalla ja Jäämeren rannalla sekä länsirannikolla että suomenpuo-

leisessa Karjalassa on helppo hengittää ja elää. Väli-maastossa on joskus aika ahdistavaa ja ahdasta, mutta onneksi se on niin haastavaa, että juuri sen johdosta haluankin asua, koska koko ajan riittää teke-mistä.

Olisikin "liian helppoa" asua alueella, missä kaikki olisi vain pelkkää nautintoa, näin kun itse omaa elämäntapaani kuvailen. Onhan joka paikassa omat ongelmansa ja hankaluutensa, mutta äärioloissa asuneissa ja asuvissa ihmisissä on havaittavissa valtava positiivinen ajattelu.

Kiitos Juha Ruusuvuorelle mahtavasta kirjasta. Se avaa lukijan silmät ja aivot näkemään asiat aivan uudessa valossa. Suosittelen!

HANNU MUSAKKA
Kaavi

Naapuripitäjä Sakkola jatkaa kirjasarjaansa

Pyhäjärven vanha naapuripitäjä Sakkola on saanut loppusuoralle mittavan kirjahankkeensa. Sakkola-Säätiö on päättänyt julkaista jokaisesta kylästä/koulupiiristään kirjan. Kyläkirjoja on nyt valmiina 12, ja viimeinen kolmastoista eli Kiviniemi-kirja on parhaillaan taittovaiheessa.

Viime vuoden lopussa julkaistiin kirja "Hovinkylä-Ojaniemi, kauneinta Sakkolaa". Maaliskuussa 2013 valmistui teos "Ahon laidalta Sakkolan Petäjärvellä", joka on itsenäinen jatko-osa vuonna 2004 julkaistun Petäjärvä-kirjan ykkösosaan.

Lisäksi Sakkolasta ovat ilmestyneet kirjat Vilakkala-Volossula-Kaarnajoki, Lapinlahti, Haparainen-Kelja-Purpua, Tikansaari-Kottila, Røykylä, Riiska, Haitemaa-Pannusaari-Lupra, Kirkonkylä-Lupikkala-Karhola-Sipilänmäki ja Valkjärvi-Viiksanlahti-Kasarmila.

Pari vuotta sitten julkaistiin myös uusintapainos historiakirjasta Sakkolan kylät tuvasta tupaan 1939. -MRT

Karjalan Liiton kesäjuhlat kutsuvat Poriin

Sie, mie, myö yhes -teemalla Karjalaseurojen Satakunnan piiri toivottaa sekä karjalaiset että muiden heimojen edustajat tervetulleiksi Karjalaisille kesäjuhliin Poriin.

Karjalaseurojen Satakunnan piiri järjestää yhdessä Karjalan Liiton ja Karjalaisen Nuorisoliiton kanssa järjestää 65. Karjalaiset kesäjuhlat Porissa 14.-16.6.2013.



Kesäjuhlille ovat tervetulleita kaikki karjalaiset ja karjalaisen ystävät ja karjalaisuudesta kiinnostuneet.

Kesäjuhlien teemana on Karjalan Liiton vuositeeman mukaisesti musiikki,

jolla on tärkeä asema eri osatapahtumissa. Musiikkia esitetään eri tavoin yksin ja yhdessä, niin kevyttä kuin harrasta, ilon ja myös kaipauksen tuntein sekä duurissa että mollissa. Musiikki

yhdistää ihmisiä ja tähän sopii kesäjuhlien yhteisöllisyyttä korostava slogan "Sie, mie, myö yhes".

Lisätietoa ja ohjelma löytyvät mm. Karjalan liiton sivuilta www.karjalanliitto.fi

Äidin muisto

Tapanani on ollut jo vuosikausia käydä keväisin naapurin maanviljelijä-isännän apuna klapitalkoissa, niin kuin täällä päin sanotaan. Isännällä on metsät ja koneet, ja eläkeläisellä on aikaa.

Ja näin molemmat saavat talviset "klapit" liiteriin. Kun joskus yön aikana on satanut lunta rankapinon päälle, ettei kädet kastuisi, pitää nahkaisten työhanskojen tilalle ottaa kumirukkas- ja mitkä onkaan kätevämpää sujauttaa niihin sisälle kuin oikeat kinnasneulalla kudotut rukkaskintaat.

Äitivinaan kutomien "viimeisten sukien" korista löytyy sellaisetkin, kuten kuvasta näkyy.



Kintaat lämmittävät käsiä ja kauniit muistot mieltä – lämpöä lisää vielä sekin, että toukokuussa oleva san-

karivainajien muistopäivä on myös äidin kuolinpäivä.
PEKKA
LAULAJAINEN
Salitsanrannan poikia

Käsityökilpailu käynnissä

Karjalan Liiton naistoimikunta on valinnut vuoden 2014 käsityökilpailun aiheiksi kirjutun pöytäliinan ja puisen keittiötyökalun. Kilpailutöiden tulee olla uusia ja tehty tähän kilpailuun. Kilpailutöitä voi tehdä vaikkapa opintopiirissä.

Kisan alustava sarjajako: Kirjottu pöytäliina:

A1 Iso pöydän kattava liina, vähimmäiskoko 80 x 90 cm tai halk. 140 cm.

A2 Muu pieni pöytäliina, tabletti tai kaitaliina.

Puinen keittiötyökalu:

B1 Pienet puiset keittiövälineet: lastat, vispilät, härkimet, juustoalusta, kapustat, pulikat jne.

B2 Isohko, muu ruuanlaittoon liittyvä puutuote.

Kilpailu-aika: 28.2.2013-31.12.2013. Tulokset julkaistaan toukokuussa vuonna 2014. Lisätietoja Karjalan Liitosta.

TAPAHTUMAKALENTERI

Saunailta pyhäjärveläisille Karjalaisten kesäkodilla Jollaksessa Helsingin Laajasalossa ke 21.8.13 klo 17.00. Laita jo kalenteriisi varaus tänne osallistumisesta! Tarkemmin asiasta kesä- ja heinäkuun lehdissä. Tervetuloa Vpl. Pyhäjärvi-seura ry

Karjalan Liiton kesäjuhlat Porissa 14.-16.6.

Vuokselan muistojen tapahtuma 8. kesäkuuta Tamelassa.

Metsäpirtin pitäjä 110 vuotta, juhla Karjalatalolla 29. kesäkuuta.

Vpl. Pyhäjärvi-juhlat 20.-21. heinäkuuta Hämeenkyrössä.

Raudut kihujuhlat Raudussa 26.-28. heinäkuuta.

Sakkola-juhlat Orivedellä sunnuntaina 4. elokuuta.

Evakkoaiti-muistomerkkihankkeen
Keräystilin numero:
OKOYFIHH, FI84 5789 5420 0253 68.
Viite: 30009
Keräyslupa: Karjalan Liitto ry
2020/2012/3513
Keruu-aika: 2.11.2012-31.10.2014
Luvan myöntäjä: Poliisihallitus 2.11.2012

Mistä löydän hyvän lahjan?

Tässä vihje: Hanki kirjapari *Kaunistaa Vpl Pyhäjärveä*, osat I ja II. Yhteensä 736 sivua ja 1750 kuvaa. Koko A4. Hinta vain 95 euroa + läh. kulut. Lisätietoja ja tilaukset: taubila@pp.inet.fi tai 044 564 1040. Noudettavissa myös johtokunnan jäseniltä ilman läh. kuluja.

Tuleeko lehtesi oikealla osoitteella?

Soita osoitteenmuutos
puh. 040 730 2622 tai
tee ilmoitus sähköpostilla.

Huom. Osoite ei vaihdu muuton jälkeen pelkästään postiin ilmoittamalla!

PYHÄJÄRVI-LEHDEN
seuraavan numeron aineistot toimitukseen
pe 7.6.2013 mennessä, kiitos.

Tilaa PYHÄJÄRVI -tuotteita

* Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön 60-vuotishistoriikki. 136 sivua, runsaasti valokuvia ja muisteluja niin säätiön alkuajoilta kuin eri paikkakunnilla pidetyistä juhlista ja muista pyhäjärveläisten tapahtumista. Hinta 20 euroa + postikulut.

* Isännänviiri (suunnitelu Kaarle Viika) koko 45x400 cm. Hinta 75 euroa + postikulut

* Vpl. Pyhäjärvi pöytästandaari (suunnitelu Kaarle Viika) jälleen saatavana hinta 42 euroa + postikulut.

* Tilaukset säätiön asiamies
Pirjo Kiiala p. 044-2815047 pirjo.kiiala@gmail.com



* Reino O. Kukko ja Kaarle Viika, Vpl. Pyhäjärvi v. 1989 ilmestynyt kuvateosta edelleen saatavissa. Runsaan kuvamateriaalin lisäksi kirjassa on laaja historia- ja osuus entisestä kotipitäjästämme sekä murrenasto selityksineen. Hinta 25 euroa + postikulut.

Apurahat 2013 haettavana

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön yhteydessä toimii viisi erillistä apurahoja jakavaa rahastoa.

**Toukokuun 2013 loppuun
päättävä hakuaika**

(postitus viimeistään 31.5.2013):

- **Perinnerahasto I:**stä apurahoja jaetaan äidinkieltä tai musiikkia opiskeleville tai tutkiville henkilöille.

- **Arvo Kukon rahastosta** apurahoja jaetaan humanistisia tieteitä ja musiikkia opiskeleville.

Tiedustelut:

Juhani Forsberg p. 050 5112 899 tai asiamies Pirjo Kiiala p. 044 2815 047.

Hakemuslomake on tulostettavissa säätiön

kotisivuilta/apurahat:

www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarvisaatio

Lomakkeen kaikki tiedot tulee täyttää ja postittaa liitteineen osoitteella:

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön hallitus, c/o Juhani Forsberg

Ryytimaantie 19 A 8, 00320 HELSINKI

vpl. Pyhäjärvi

Julkaisija: Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö
Kotisivut: www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarvisaatio



VPL.PYHÄJÄRVI-
SÄÄTIÖ

Päätoimittaja:
Marjo Ristilä-Toikka
Rautasementtie 375
37570 Lempäälä
puh. 040 730 2622 tai
03-3748 448
marjo.ristila-toikka@kolumbus.fi

Toimitusneuvosto:
Juhani Forsberg, Marja Härmä, Yrjö S. Kaasalainen, Pirjo Kiiala, Esko Pulakka, Markku Pärssinen ja Marjo Ristilä-Toikka.

Toimituksella on oikeus lyhentää ja muokata lehteen lähetettyä aineistoa.

Tilaukset, jakeluhäiriöt ja osoitteenmuutokset:
Toimitus, päätoimittaja Rautasementtie, Lempäälä kts. yhteystiedot vierestä

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön asiamies
Pirjo Kiiala
Lamminkankaantie 12
33420 Tampere
puh. 044-2815047
pirjo.kiiala@gmail.com

Sivunvalmistus:
Marjo Ristilä-Toikka

Painopaikka:
Satakunnan
Painotuote Oy, Kokemäki

Tilaushinnat: koti- ja ulkomaat 30 euroa/vsk.
Ilmoitushinnat (pmm):
kuolinilmoitukset.....0,70 e
tekstissä.....0,80 e
pienin ilmoitus.....20 e
Hintoihin lisätään alv. 24%